การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบางกะเจ้า

โดย

นายชานนท์ นัยนา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25616003010136DPA

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบางกะเจ้า

โดย

นายชานนท์ นัยนา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Ref. code: 25616003010136DPA

MANAGEMENT FOR SUSTAINABLE TOURISM
CASE BANG KACHAO

BY

MR. CHANON NAIYANA

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE
(PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC AFFAIRS)
EXECUTIVE PROGRAM IN PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC AFFAIRS
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2018

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

Ref. code: 25616003010136DPA

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายชานนท์ นัยนา

เรื่อง

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบางกะเจ้า

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2562

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ _____

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ อิสสระชัยยศ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ _____

(รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ)

คณบดี _____

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวิดา กมลเวชช)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบางกะเจ้า
ชื่อผู้เขียน	นายชานนท์ นัยนา
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้า	รองศาสตราจารย์ ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ในการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนพื้นที่บางกะเจ้า และศึกษาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่บางกะเจ้า มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวของบางกะเจ้า เช่น ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของหน่วยงานที่ดูแลในพื้นที่ ผู้ประกอบการ คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตสภาพแวดล้อมในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินการมีความสอดคล้องต่อการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน การจัดการการในพื้นที่บางกะเจ้า หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในพื้นที่เป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีประชาชน และเครือข่ายภาคีต่างๆเข้ามาเป็นผู้สนับสนุน และประสานงาน การวางแผน ประชุมหารือร่วมกัน โดยเน้นการพัฒนาพื้นที่อยู่ 3 ด้าน คือด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีการพัฒนาไปรอบด้าน แต่ก็มีช่องว่างในการจัดการ ซึ่งเป็นผลกระทบจากอิทธิพลการขยายตัวของเมืองและคนรุ่นใหม่ออกไปใช้ชีวิตนอกพื้นที่มากขึ้น ทำให้การจัดการทางด้านวัฒนธรรมมีช่องว่างที่หากไม่มีการดำเนินการใดๆ รุ่นลูกหลานจะมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญาได้น้อยลง โดยมีการวางแผนในการที่จะปิดช่องว่างในประเด็นนี้อยู่แต่ก็เป็นเรื่องของการดำเนินการในอนาคตว่าจะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน

Ref. code: 25616003010136DPA

การดำเนินการของผู้มีส่วนรับผิดชอบทุกฝ่าย มีความร่วมมือกันในการวางแผนพัฒนาพื้นที่อย่างรอบด้าน เช่น การสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม การสนับสนุนการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่บางกะเจ้า มาตรการในการควบคุมการทิ้งขยะในสถานที่ท่องเที่ยว การเพิ่มพื้นที่สีเขียว เป็นต้น เป็นการสร้างความยั่งยืนในทั้ง 3 ด้านดังที่กล่าวมา โดยข้อเสนอแนะของการจัดการอย่างยั่งยืนของพื้นที่บางกะเจ้า คือจะต้องสร้างความต่อเนื่องของการจัดการอย่างยั่งยืนให้ได้ หากเครือข่ายภาคีไม่ได้มีการสนับสนุนหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่แล้ว องค์กรส่วนท้องถิ่นและคนในพื้นที่บางกะเจ้า จะต้องร่วมมือกันในการสร้างความยั่งยืนให้กับพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, พื้นที่บางกะเจ้า

Ref. code: 25616003010136DPA

Independent Study Title	MANAGEMENT FOR SUSTAINABLE TOURISM CASE BANG KACHAO
Author	Mr. Chanon Naiyana
Degree	Master of Political Science (Public Administration and Public Affairs)
Major Field/Faculty/University	Executive Program in Public Administration and Public Affairs Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Associate Professor Soparatana Jarusombat,Ph.D.
Academic Years	2018

ABSTRACT

The objectives of this independent study were to examine sustainable tourism management, a case study of Bang Kachao and guideline of tourism management and planning for sustainable tourism development in Bang Kachao. Instruments used were in-depth interview. The sample was people involving in Bang Kachao tourism such as representatives from local administration organization, government agencies in the area, entrepreneurs, community members and tourists. Data collected from the interview and area observation were then analyzed through sustainable tourism principle.

The study revealed that the management in Bang Kachao was consistent with sustainable area development. The agency mainly responsible for management in the area was the local administrative organization with local people and external organization participate as sponsors, coordinating, planning and discussions. The development had focused and processed on 3areas, cultural, environment and economy. The influence of the expansion of the city and the new generation leaving the area made cultural management a gap that if there were no action, the new generations would have less connection with local culture, way of life also wisdom.

Ref. code: 25616003010136DPA

Although there was a plan to work on the gap, but it was depend on future actions whether or not to succeed.

There was a cooperation among agencies and people involved in the area development planning such as supporting cultural activities, supporting the integration of community members, measures to control waste disposal in tourist attractions, Increasing green space, etc. which was creating sustainability in 3 areas mentioned above. A recommendation for sustainable tourism management in Bang Kachao was to create a continuity of sustainable management. If the external organization did not support or participate in the development of the area, local administration organizations and community members in the Bang Kachao must cooperate in creating sustainability for the area.

Keywords: Sustainable tourism, Bang kachao

Ref. code: 25616003010136DPA

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยได้รับสัมฤทธิ์ผลมาจากความกรุณาจาก คณาจารย์ผู้ให้ความรู้ตลอดหลักสูตรและผู้ที่ให้ความช่วยเหลือหลายท่าน ซึ่งผู้ศึกษาขออนุญาต กล่าวระลึกถึงพระคุณของทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.โสภารัตน์ จารุสมบัติ ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนาตั้งแต่เริ่มต้นในการจัดทาเค้าโครงงานวิจัย จนสามารถกำหนดเค้าโครงตามรูปแบบการศึกษาอิสระได้ ตลอดจนได้ตรวจเค้าโครงการศึกษาฉบับนี้ อีกทั้งได้เป็นกรรมการสอบการศึกษา โดยมี ผศ.ดร.ศิกานต์ อิสสระชัยยศ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขต่อผู้ทำการศึกษาจนสำเร็จ เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ นางสาว สุธาสินี ชัยเขื่อนขันธ์ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง และดำรงตำแหน่งผู้จัดการตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง และนายบรรเจิด ถมปัด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาตามแนวพระราชดำริ กรมป่าไม้ ตลอดจนผู้ให้สัมภาษณ์จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลา ให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

และท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ผู้ให้กำเนิดชีวิต ให้ร่างกายและสติปัญญา และให้การอุปถัมภ์ค้าชูทุกด้านแก่ผู้เขียนตลอดมา และขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาที่ได้ให้แรงบันดาลใจในการศึกษาเล่าเรียน รวมถึงเพื่อนร่วมงานทุกท่านและเพื่อน ๆ EPA ที่เป็นกาลังใจให้ผู้เขียนฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนและเขียนรายงานการศึกษาอิสระ ฉบับนี้จนประสบความสำเร็จตามความประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

นายชานนท์ นัยนา

Ref. code: 25616003010136DPA

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาคำถามวิจัย	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	4
1.5 กรอบในการศึกษาค้นคว้า	4
1.6 นิยามคำศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	7
2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	8
2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	11
2.1.3 หลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	12
2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	17
2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	17
2.2.2 แนวคิดพื้นฐานและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	19
2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	20

Ref. code: 25616003010136DPA

2.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 21
2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม 21
2.3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน 24
2.4 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ 27
2.4.1 ความหมายของการบริหารจัดการ 27
2.4.2 ทรัพยากรในการบริหารจัดการ 29
2.5 ข้อมูลทั่วไปพื้นที่บางกระเจ้า 30
2.5.1 ลักษณะที่ตั้งและพื้นที่บางกระเจ้า 30
2.5.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 36

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา 38
3.2 ผู้ให้ข้อมูล 38
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล 39
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 40
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 40

บทที่ 4 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่บางกะเจ้า

4.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบางกะเจ้า 41
4.1.1 หน่วยงานส่วนกลาง 41
4.1.2 หน่วยงานระดับท้องถิ่น 42
4.1.3 เครือข่ายภาคีต่างๆ 43
4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ 45
4.3 สภาพพื้นฐาน และการจัดการทางด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ 47
4.3.1 ด้านสังคม และวัฒนธรรม 48
4.3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม 53
4.3.3 ด้านเศรษฐกิจ 60

Ref. code: 25616003010136DPA

บทที่ 5 สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา 66

5.2 อภิปรายผลการศึกษา 70

5.3 ข้อเสนอแนะ 72

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 74

รายการอ้างอิง 76

ประวัติผู้เขียน 80

Ref. code: 25616003010136DPA

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 5

Ref. code: 25616003010136DPA

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาของคำถามวิจัย

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการอย่างดี ในการที่จะรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีความดึงดูดการทำการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยังคงต้องการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการร่วมมือกัน รวมถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจะต้องมีการกระจายได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีการรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ ไม่ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรม หรือไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องทำให้มีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรม มีการลดการบริโภคที่เกินความจำเป็น มีการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายทรัพยากรการท่องเที่ยว เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่มีการรักษาให้คงอยู่ต่อไปอย่างยาวนาน ลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือการทำให้การท่องเที่ยวมีความต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีความสมดุล ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม สิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ และความต้องการของชุมชน

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอุตสาหกรรมหนึ่ง ซึ่งประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวสามารถช่วยสร้างรายได้ให้กับผู้ที่ให้บริการการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะทางตรงและทางอ้อม ช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน ประเทศไทยยังเป็นประเทศปลายทางที่คนต่างชาติต้องการที่จะเดินทางมาเป็นจำนวนมาก ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม สภาพอากาศ ผู้คน สิ่งแวดล้อม รวมถึงนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ที่ดึงดูดชาวต่างชาติหรือแม้กระทั่งคนในประเทศให้ท่องเที่ยวในประเทศไทย ทำให้มีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวในที่ต่างๆในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ระบุว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ 9.74 ล้านคน ในไตรมาสที่ 4 ประจำปี พ.ศ.2561[1] ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขณะเดียวกันทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างจำกัด ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เสียหายได้หากไม่มีความสามารถในการรองรับการ

[1] สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ 4/2561 และแนวโน้มปี 2562,” สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562, https://www.nesdb.go.th/more_news.php?cid=736&filename=index.

Ref. code: 25616003010136DPA

ท่องเที่ยวที่มากเพียงพอเกิดความเสียหายขึ้นต่อทรัพยากรในพื้นที่ ทำให้พื้นที่ต้องหยุดการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่หากพื้นที่มีความสามารถในการรองรับที่มีประสิทธิภาพเพียงพอก็จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง หากมองถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งหมายถึง การท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจโดยการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหวังว่าให้การท่องเที่ยวอยู่คู่กับชุมชนหรือพื้นที่อย่างยั่งยืน ไม่มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงเน้นไปที่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมด้วย กล่าวคือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับชุมชน และสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมให้อยู่อย่างยั่งยืน สามารถรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้ ซึ่งมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่มีความต้องการเพิ่มความหมากหลายทางการท่องเที่ยว เช่นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งปัจจุบันสถานที่บริเวณกรุงเทพมหานครเป็นการท่องเที่ยวเชิงการค้าเกือบทั้งสิ้น เพิ่มความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกันกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ต้องการรักษาทรัพยากรของตัวเองที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว จึงเป็นจุดที่น่าสนใจว่าการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มีแนวทางในการรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างไรให้ยังคงรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และอาจจะไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาเมื่อทรัพยากรในพื้นที่ไม่สามารถรองรับได้เพียงพอ เช่น สาธารณูปโภคพื้นฐานไม่เพียงพอในการรองรับผู้คนจำนวนมาก ถนนไม่พอต่อปริมาณรถก็ทำให้เกิดการรถติดได้ หรือความสามารถในการกำจัดขยะที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะ ก็จะทำให้เกิดเป็นขยะสะสมและส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงได้

พื้นที่บางกะเจ้าเป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ มีรูปร่างคล้ายกระเพาะหมู ซึ่งครอบคลุมถึง 6 ตำบล ของอำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ตำบลบางกะเจ้า บางน้ำผึ้ง บางกอบัว บางกระสอบ บางยอ และทรงคะนอง กินพื้นที่ประมาณ 11,819 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวที่ตั้งอยู่ท่ามกลางเขตเมืองอย่างกรุงเทพฯ ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตอากาศที่ดีให้กับประชาชนโดยรอบ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นแหล่งผลิตโอโซนลำดับที่ 7 ของโลก เป็นแหล่งบลูคาร์บอนที่สำคัญ ซึ่งนิตยสารไทมส์ (Times)[2] ระบุว่าเป็น หนึ่งในโอเอซิสของคนเมืองที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย และของโลก อีกทั้งยังมีสภาพพื้นที่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะคนไทยหรือนักท่องเที่ยวต่างชาติ

[2] ไทยโพสต์, “พิทักษ์"บางกระเจ้า"สู่ป่ากลางเมืองใหญ่ที่สุดในเอเชีย,” ไทยโพสต์ สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562, https://www.thaipost.net/main/detail/10570.

Ref. code: 25616003010136DPA

ให้เข้ามาเที่ยวที่บางกะเจ้าประมาณ 380,000 คนต่อปี[3] ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ที่ดูแลสถานที่ท่องเที่ยว บางกะเจ้าจึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางของคนหลายๆคน พื้นที่บางกะเจ้ามีกิจกรรมและสถานที่ที่น่าสนใจต่อการท่องเที่ยวในเขตบางกะเจ้าหลายอย่าง เช่น การปั่นจักรยาน ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง หรือพิพิธภัณฑ์ปลากัดไทย เป็นต้น อีกทั้งการเดินทางที่สะดวกสามารถเดินทางไปได้หลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการขับรถ การนั่งรถสาธารณะ หรือการนั่งเรือข้ามฝากแม่น้ำเจ้าพระยา ด้วยระยะทางที่ไม่ไกลจากกรุงเทพ ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปในพื้นที่เป็นจำนวนมาก

การที่มีคนไปท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นปริมาณมากๆก็จะทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรมลงได้ พื้นที่ต้องมีทรัพยากรที่รองรับ และมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ถึงจะทำให้ทรัพยากรที่มีในพื้นที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว หรือได้รับผลกระทบอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และสามารถฟื้นฟูทรัพยากรได้ ในเขตพื้นที่บางกะเจ้าที่มีพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติขนาดใหญ่อยู่ท่ามกลางเมือง และมีแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนในชุมชน และมีวัฒนธรรมในพื้นที่ที่รักษาสืบต่อกันมา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ เป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าบางกะเจ้ามีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร ให้สามารถอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี และกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ที่มีอยู่ในพื้นที่ อีกทั้งยังถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในพื้นที่ และบางกะเจ้ามีแนวคิดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างไร อีกทั้งในอนาคตจะมีแผนในการพัฒนาพื้นที่อย่างไรให้ยั่งยืน

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่บางกะเจ้ามีความสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหรือไม่

1.2.2 ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า และจะมีการปรับปรุงอย่างไรให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

[3] บรรเจิด ถมปัด, สัมภาษณ์โดย ชานนท์ นัยนา, สวนศรีนครเขื่อนขันธ์, 11 มิถุนายน 2562.

Ref. code: 25616003010136DPA

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า

1.3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่บางกะเจ้า

1.3.4 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่บางกะเจ้าให้เกิดความยั่งยืน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.4.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน และนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ที่สุด

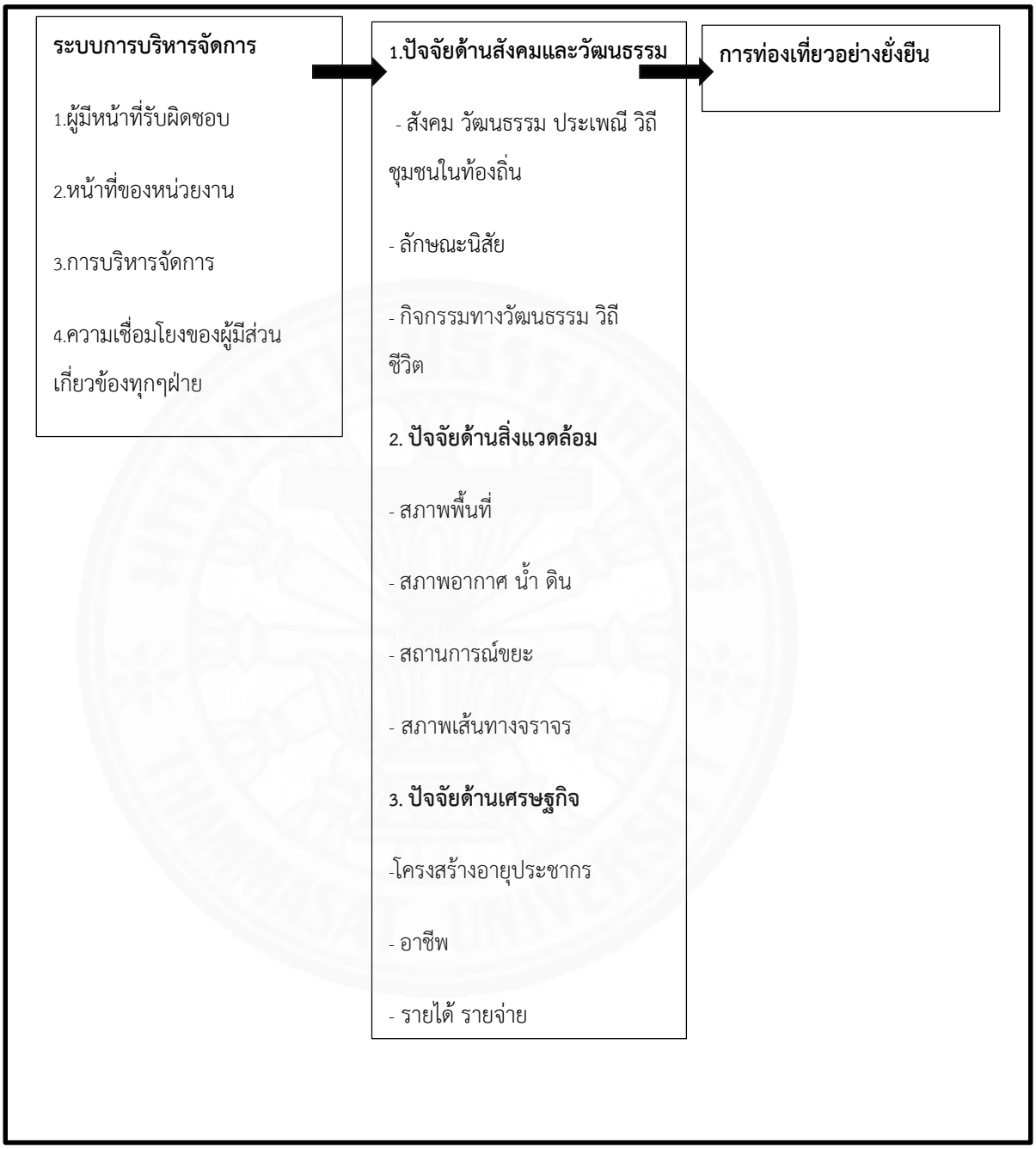
1.4.2 ทำให้พื้นที่มีการพัฒนาทิศทางไปอย่างสอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.4.3 ผลการศึกษาที่ได้รับต้องการให้พื้นที่อื่นศึกษาและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง ช่วยสร้างรายได้ให้เข้ากับพื้นที่ และสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจได้

1.5 กรอบในการศึกษาค้นคว้า

กรอบการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในเรื่องการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และนำประเด็นต่างๆ เช่น โครงสร้าง หน่วยงานที่รับผิดชอบและหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ระบบการจัดการในพื้นที่ ข้อมูลทางกายภาพ การร่วมมือกันทำงาน ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยแบ่งประเด็นปัจจัยการศึกษาออกเป็น ประเด็นด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ และนำมาวิเคราะห์การบริหารจัดการ ประเด็นปัญหา และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังแสดงในภาพที่ 1.1 ข้างล่างนี้

Ref. code: 25616003010136DPA

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Ref. code: 25616003010136DPA

1.6 นิยามคำศัพท์

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ ไว้ว่าจะเป็น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ประเพณี สังคม วัฒนธรรม โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการท่องเที่ยวที่ทำให้ทรัพยากรรองรับการท่องเที่ยว และสามารถสร้างทรัพยากรขึ้นมาทดแทนได้ใหม่ โดยที่ทำให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินต่อไปได้เป็นระยะเวลานาน

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจโดยการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหวังว่าให้การท่องเที่ยวอยู่คู่กับชุมชนหรือพื้นที่อย่างยั่งยืน ไม่มุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงเน้นไปที่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมด้วย กล่าวคือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้กับชุมชน และสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมให้อยู่อย่างยั่งยืน สามารถรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้

องค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ โดยอยู่ในระดับท้องถิ่น

Ref. code: 25616003010136DPA

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ในบทนี้เป็นการทบทวนแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ คือ

2.1 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2.4 แนวคิดการบริหารจัดการ
2.5 ข้อมูลทั่วไปพื้นที่บางกะเจ้า

2.1 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวความคิดของการเดินทางท่องเที่ยวในปัจจุบัน นอกจากความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคมแล้ว นักท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งวัฒนธรรมที่แตกต่างที่เปลี่ยนแปลงในชุมชนซึ่งอาจจะทำให้รูปแบบและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ขึ้นมา จากกระแสการอนุรักษ์และความต้องการที่จะคืนสภาพความสมบูรณ์ธรรมชาติพร้อมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว นักพัฒนาการท่องเที่ยวจากองค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) และสมาคมส่งเสริมการ ท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Pacific Asia Travel Association : PATA) ได้มีการคิดรูปแบบการ บริการที่มีความสอดคล้องกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) โดยใช้หลักแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21 แผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ช่วยการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลกดำเนินไปด้วยกัน ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการ พัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนซึ่งมีความหมายรวมถึงการพัฒนาที่มุ่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในขณะเดียวกันชุมชนก็มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน

Ref. code: 25616003010136DPA

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากผลการประชุม Earth Summit เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวยั่งยืน ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปีพ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ว่า หมายถึง การท่องเที่ยว ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจุดประสงค์ปลายทางจะเป็นที่ใด หรือจะเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็ก ทั้งในเมืองและชนบท[1]

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ได้กล่าวว่าองค์การท่องเที่ยวโลก (WTO) ได้กำหนดหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ว่าลักษณะของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น “ได้รับการคาดหมายให้นำไปสู่การจัดการ ทรัพยากรทั้งมวล ด้วยวิถีทางที่ ตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียะ ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งบูรณภาพทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็นความหลากหลาย ทางชีวภาพ และระบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อชีวิต” เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว[2]

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสามารถของธรรมชาติชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ[3]

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ให้ความหมายไว้ว่า “การท่องเที่ยวแบบกลุ่มที่มีกระบวนการจัดการที่ดีและสามารถดูแล รักษา ทรัพยากรเหล่านั้นไม่ให้เสื่อมโทรม โดยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือน และมีผลกระทบต่อธรรมชาติให้น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย”[4]

---

[1] United Nations, *Earth summit: Agenda 21: The United Nation Environment Program of action from Rio*, (New York: United Nations Department of Public Information, 1992), 9-11.

[2] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*, (กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์, 2548), 6.

[3] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, *นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พ.ศ. 2539-2540* (กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539), 8.

[4] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542), 7.

Ref. code: 25616003010136DPA

การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและรักษา เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกที่เปลี่ยนไปโดยมีขอบเขตการพัฒนาที่คลอบคลุมทุกส่วนของการท่องเที่ยว ดังนี้

กฤติยา จักรสาร 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องดำรงอยู่ได้ 2) มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอ 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไม่เสื่อมคลาย 4) กิจการการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ต้องไม่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม[5]

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นมีการปกป้องและรักษา เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศไว้เพื่อคนรุ่นหลังไป

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องมี องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ [6]

1) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ (Economics Sustainability)

1.1) การเติบโตทางเศรษฐกิจต้องมีการบริหารจัดการที่ดีหากมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจะทำให้การรองรับของนักท่องเที่ยวที่จะมาเยือนไม่เพียงพอ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพ การบริการ แรงงาน ซึ่งอาจจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่พอใจ และไม่อยากเดินทางมาท่องเที่ยว อาจทำให้ เศรษฐกิจตกต่ำได้

1.2) การเติบโตของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ทำให้คนหันมาประกอบอาชีพทางด้าน การท่องเที่ยวอย่างแพร่หลาย เช่น อาชีพมัคคุเทศก์บริษัทนำเที่ยวทำให้ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาค อื่น ๆ เช่น ภาคการเกษตร การกสิกรรม การอุตสาหกรรม

---

[5] กฤติยา จักรสาร, “การส่งเสริมความรู้พื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ให้แก่มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545), อ้างถึงใน สุถี เสริฐศรี, “แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2558), 22.

[6] บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*, 20-22

Ref. code: 25616003010136DPA

1.3) การเจริญเติบโตทางด้านการท่องเที่ยวต้องอาศัยแรงงานที่มีประสิทธิภาพและ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจึงทำให้เกิดการรั่วไหลของประชากรที่อาจจะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจได้

2) ความยั่งยืนทางด้านสังคม (Social Sustainability)

2.1) การหลั่งไหลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาอย่างรวดเร็วทำให้ท้องถิ่น เหล่านั้นอาจจะสูญเสียเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

2.2) การใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีกำลังสูงกว่าคนในท้องถิ่น การใช้ชีวิตที่หรูหราหรืออย่างอิสรเสรีซึ่งทะลักเข้าสู่ชุมชนหนึ่ง ๆ อาจกลายเป็นแรงจูงใจให้คนในท้องถิ่นหลงใหลมัวเมาต่อทรัพย์สินเงินทองหรือความรำคาญที่หาได้ง่าย ๆ ให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมา

2.3) อาชีพขายบริการทางเพศทั้งชายหญิง การขายยาเสพติด การละทิ้งคุณค่าทาง วัฒนธรรมของท้องถิ่น อาจนำไปสู่ความถล่มทลายทางโครงสร้างทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งมี ผลทำให้ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวว่าเป็นตัวการทำให้สังคมเสื่อม ซึ่งบางครั้งอาจจะสะท้อน ออกมาในรูปของการกระทำที่รุนแรงต่อนักท่องเที่ยว

3) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability)

3.1) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการควบคุม อาจกลายเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นคุณค่าหรือความเป็นตัวต้นกำเนิดของกิจกรรมท่องเที่ยวนั้น ๆ เสียเอง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว ที่มีมากเกินไป ทำให้เกิดความแออัด ความสกปรก เป็นต้น

3.2) การเร่งรัดพัฒนาโดยใช้เทคนิคก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการพังทลายอย่าง ถาวรของหน้าดิน หาดทราย ชายทะเล การสูญเสียสภาพภูมิทัศน์

3.3) การก่อสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างในตำแหน่งที่ผิดพลาด อาจทำให้วงจรทาง ธรรมชาติเกิดความแปรปรวน

3.4) การเก็บเอาพันธุ์ไม้ไปจากพื้นที่อาจทำลายระบบนิเวศวิทยาที่เปราะบางของ พื้นที่บางแห่ง

3.5) กิจกรรมของนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้เกิดปริมาณของเสียอย่างมหาศาล เช่น ของเสีย น้ำเสีย อาหารเหลือ ขยะ ฯลฯ ทำให้มลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมากมาย

Ref. code: 25616003010136DPA

สำหรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) นั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของ “การพัฒนา อย่างยั่งยืน (Sustainable Development)” โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ความหมาย

1) ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว

2) ต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน คำนึงถึงขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว

3) ต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยว อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

4) ต้องชี้นำภายใต้ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสามารถนำมาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการแก้ปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศได้เนื่องจาก

2.1.2.1 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากตัวนักท่องเที่ยวเองที่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้หมุนเวียนในประเทศอย่างมากมาย ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหา ดุลการค้าระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพมากวิธีหนึ่ง

2.1.2.2 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดการจ้างงานและก่อให้เกิดกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจขึ้นมากมาย เช่น การให้บริการในแหล่งทองเที่ยว การบริการขนส่ง การประกันภัย บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร ธุรกิจ โรงแรมที่พัก งานดูแลบำรุงรักษา งานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

2.1.2.3 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จะได้รับการปรับปรุงดูแลให้สะอาดและสวยงามอยู่เสมอ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวกันมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการสร้างรายได้ของคนในท้องถิ่น

2.1.2.4 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องแก่คนท้องถิ่น เช่น การผลิตผลผลิต ทางการเกษตร การขายอาหาร การขายของที่ระลึก การบริการที่พัก การนำเที่ยว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่น

Ref. code: 25616003010136DPA

2.1.2.5 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทำให้มนุษย์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเหลือเก็บไว้ใช้ได้อย่างยาวนาน เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จะมีสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม จึงไม่ทำลายธรรมชาติทรัพยากรธรรมชาติ จึงยังคงความเป็นธรรมชาติอย่างแท้จริงและชุมชนในท้องถิ่นก็ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ไว้ได้

2.1.3 หลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) มีหลักการที่สอดคลองกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมาธิการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหลักการโดยทั่วไปของการพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ จะต้องมีการอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะ เพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นได้อย่างยืนยาว และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีจุดเน้นที่สำคัญดังนี้

1) จะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลา ยาวนาน จนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น

2) ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

3) มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

4) มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานและ องค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรร งบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม

5) มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

Ref. code: 25616003010136DPA

2.1.3.1 การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

มีประเด็นสำคัญอยู่ 4 ประการ ดังนี้

(1) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ หมายถึง การท่องเที่ยวต้อง สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้สามารถขจัดความจน และความลำบาก เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หรือแม้แต่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรจะมีวิธีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย เช่น การจัดการด้านการโรงแรมจะต้อง รวมค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสีย และการลดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในบริเวณข้างเคียงด้วย

(2) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางสังคม หมายถึง การท่องเที่ยวต้องสนับสนุน ให้ประชาชนไม่ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยและอยู่ในขีดจำกัดของทรัพยากรนั้นๆ ที่จะรองรับได้อีกทั้ง ยังมีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการนำของเสียกลับมาใช้อีก เพื่อเป็นการประหยัดและการสร้างสมดุล ให้กับธรรมชาติที่สามารถใช้ประโยชน์ได้โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวต้องมั่นคงยาวนานและต้องนำไปสู่การกระจายผลประโยชน์ในสังคมอย่างเป็นธรรม

(3) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่ต้องสนับสนุนการรักษาวัฒนธรรมดั่งเดิมของชุมชน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่ชุมชน และไม่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงใดๆต่อชุมชน รวมทั้งเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีกับคนรุ่นหลังต่อไป

(4) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง การท่องเที่ยวต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและชาญฉลาดที่สุด มีการบำรุงรักษาและใช้งานที่อยู่ในขอบเขตหากใช้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวจนหมดสิ้นไป หรือใช้จนเสื่อมโทรมอาจทำให้คนรุ่นหลังขาดโอกาสในการใช้ ประโยชน์ต่อไป หลักของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนดังกล่าวมุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีขอบเขตของการพัฒนาในลักษณะ ต่อไปนี้ (4.1) การท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ (4.2) มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอ (4.3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย (4.4) กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ (4.5) ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด

Ref. code: 25616003010136DPA

2.1.3.2 หลักการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ของ Shirley Eber[7]

(1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีหมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการพัฒนาเกี่ยว กับการท่องเที่ยวต้องมีวิธีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้เพียงพอ ประหยัดและมีประสิทธิภาพอย่างที่สุด อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรเหล่านั้นที่มีปัจจัยสำคัญ ประกอบอยู่ด้วย การพัฒนานั้นยังต้องคงความเป็นเอกลักษณ์เดิมไว้ให้มากที่สุดและเกิดผลกระทบน้อยที่สุด โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมสามารถทำให้ธุรกิจนั้นยืนยาวได้

(2) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับลดการก่อของเสีย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ หรืออาจจะหาทรัพยากรที่มีความเหมือนกันมาใช้ทดแทนกันได้เพื่อเป็นการลดการใช้ทรัพยากรที่อาจจะหมดสิ้นไป เช่น การใช้คอนกรีตแทนไม้ใน การสร้างบ้าน เป็นต้น ส่วนการลดการก่อของเสีย เช่น ขยะ ต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภทขยะ

1. ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

2. ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักปุ๋ยสามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ย จุลลินทรีได้

(3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม ผู้รับผิดชอบการพัฒนาต้องมีการวางแผนที่ สามารถขยายฐานการท่องเที่ยว โดยรักษาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมไว้โดย

1. การเพิ่มคุณค่า เช่น แหล่งท่องเที่ยวน้ำตก อาจเพิ่มกิจกรรมการดูนกผีเสื้อ หรือ ปีนหน้าผา หรือหมู่บ้านวัฒนธรรมและแหล่งโบราณคดีอาจเพิ่มกิจกรรมการนั่งเกวียนเทียมวัว การทำเส้นทางจักรยานให้นั่งท่องเที่ยวขี่ชมรอบหมู่บ้าน เป็นต้น

[7] Shirley Eber, *My travels around the world*, (England: Heinemann, 1992), 1-304.

Ref. code: 25616003010136DPA

2. การเพิ่มมาตรฐานการบริการ เช่น การส่งบุคลากรไปอบรมด้านต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ มัคคุเทศก์เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นนานขึ้น หรือ กลับกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

(4) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำตามแผน ที่วางไว้แต่จะต้องประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาควบคู่กันด้วย เช่นแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.และเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักงาน นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนาในสถานที่ท่องเที่ยวมีศักยภาพมากขึ้น

(5) ต้องใช้การท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจของท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อสรรหาทรัพยากรที่โดดเด่นของท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เช่น การหาผลิตภัณฑ์และกิจกรรมใหม่ๆ ในแต่ละตำบลตามนโยบาย “1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์” ทั้งนี้ เพื่อเป็น การขยายฐานเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย

(6) การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบการ พัฒนาการท่องเที่ยวควรร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์รวม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมทำในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น ร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์หรือเป็นหน่วยงานร่วม ส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกจากนั้นยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับ คุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

(7) หมั่นประชุม หรือปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้รับผิดชอบการ พัฒนาการท่องเที่ยวต้องประสานกับพหุภาคีได้แก่ (7.1) ชุมชนในพื้นที่ (7.2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (7.3) กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว (7.4) สถาบันการศึกษา (7.5) สถาบันการศาสนา (7.6) หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ การประชุมปรึกษาหารือ ทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาด โดยอาจจะมีการจัดประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อผิดพลาดมาแก้ไขให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดช่องว่าง และข้อขัดแย้งในผลประโยชน์เช่น การกำหนดค่าบริการเรือโดยสารที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวควรเป็นมาตรฐานเดียวกัน

Ref. code: 25616003010136DPA

(8) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้โดยจัดให้มีการอบรม การส่งบุคลากรไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบผลสำเร็จ จะทำให้บุคลากรมีความรู้หรือแนวทางในการปฏิบัติมากขึ้น นับว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร อีกทั้งยังเป็นการยกระดับมาตรฐานการบริการ การท่องเที่ยว เช่น การอบรมนักสื่อความหมายด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

(9) จัดเตรียมข้อมูลหรือคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการ ท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของสถานที่นั้นๆ ให้พร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือน เพื่อความสะดวกในการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทาง มาเยือน หรืออาจจะทำให้อยู่ในรูปของสื่ออื่นๆ เช่น แผ่นพับ คู่มือท่องเที่ยว หรือวีดีโอแนะนำ เป็นต้น

(10) ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ จะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดย

1. การสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง

2. การสอบถามความเห็นด้วยใบประเมินผล

3. การวิจัยตลาดการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้ทราบผลของการบริการ และนำมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการ และการบริการให้มีประสิทธิภาพ

จากหลักของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และหลักการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะเห็นได้ว่า มีความเกี่ยวพันกับทรัพยากรกรการท่องเที่ยว กล่าวคือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานสำคัญใน การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และถูกนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดย ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องถูกนำมาใช้อย่างชาญฉลาด ต้องทำการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และต้องพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วย เพื่อให้บรรลุหลักของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทั้ง 4 ประการที่กล่าวมาข้างต้นภาพเพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

Ref. code: 25616003010136DPA

2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) เป็นแนวคิดที่มีมาเมื่อไม่นานมานี้ การให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีมาจากหลายๆสำนัก โดย Ecotourism เป็นที่รู้จักกันมากขึ้นอย่างรวดเร็วในการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยได้มีการบัญญัติศัพท์ของ Ecotourism เป็นภาษาไทยได้หลายๆคำ แต่ล้วนแล้วแต่มีความหมายไปในทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยในที่ประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้มีการกำหนดคำจัดกัดความของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย”[8] ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวภายใต้ขีดจำกัดทางทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถรองรับได้ และทุกๆภาคส่วนมีผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังคงขบธรรมเนียม วัฒนธรรมของที่มีอยู่เดิมให้คงอยู่ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และเก็บเป็นประสบการณ์ โดยคำว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความหมายเดียวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

สมชัย เบญจชย[9] ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โดยลักษณะทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้

1. เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้ รวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นๆ

2. มุ่งเน้นที่คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

---

[8] Tourism Canada, “An action strategy for sustainable tourism development” (Globe’90, Vancouver British Columbia Canada, 26 October 1990).

[9] สมชัย เบญจชย, “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” (การบริหารจัดการป่าชุมชนและการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้, สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 1 พฤศจิกายน 2549).

Ref. code: 25616003010136DPA

3. เน้นให้ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว

4. ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ นอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

5. เป็นการท่องเที่ยวที่คืนประโยชน์สู่ธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

6. เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการท่องเที่ยวทั่วๆ ไป กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมุ่งเน้นในด้านการท่องเที่ยวควบคู่กับการดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์ให้แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและระบบนิเวศ หากปัจจัยข้างต้นได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายจนด้อยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง

1. การให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ให้กับราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้นด้วย วิธีการสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปได้แก่ การจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น การจัดตั้งศูนย์สื่อความหมาย

Ref. code: 25616003010136DPA

ธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว การจัดเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ/แผ่นป้ายบรรยายตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ การจัดทำเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ รวมถึงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ ทั้งสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและท้าทาย นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ้ง ซึ่งเป็นเสมือนการเพิ่มพูนประสบการณ์และได้รับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว และขณะเดียวกันการท่องเที่ยวมีผลต่อการคงอยู่ของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม และทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติลง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งเสริมการอนุรักษ์ ซึ่งมีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมระดับประเทศ

2.2.2 แนวคิดพื้นฐานและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานและหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ดังนี้[10]

2.2.2.1 เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และทรงคุณค่าในพื้นที่นั้น

2.2.2.2 เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีการจัดการอย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำและช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่ง ท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

2.2.2.3 เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ และการให้การศึกษา เกี่ยวกับระบบนิเวศ และ สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความประทับใจ และ

---

[10] สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*, (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540), 4.

Ref. code: 25616003010136DPA

ประสบการณ์ที่มีคุณค่าเพื่อ สร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่นตลอดจนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

2.2.2.4 เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศโดย คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น มากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีต

2.2.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สุรเชษฎ์ เชษฐมาส กล่าวว่า โดยทั่วไป การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 4 ประการ คือ[11]

2.2.3.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรง ไว้ซึ่งสภาพดังเดิมของระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2.2.3.2 นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ

(1) นักท่องเที่ยวแบบหัวกระทิที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าขณะที่เที่ยวชมธรรมชาติ

(2) นักท่องเที่ยวที่เน้นเจาะจงไปเที่ยวสถานที่ธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะได้รู้ได้เข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น

(3) นักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่แปลกๆ ที่ไม่เคยไปมาก่อน

(4) นักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติเพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมท่องเที่ยวที่ตนเองได้เลือกไป

2.2.3.3 การตลาด นับเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยว เป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว ในการให้ข้อมูลเพื่อเป็นการช่วยให้ นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้เหมาะสม กับความสนใจ

---

[11] สุรเชษฎ์ เชษฐมาส, *การบริหารการจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางด้านชีวภาพ*, บรรณาธิการโดย ดรรชนี เอมพันธุ์, (กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนาพานิช, 2539), 18-24.

Ref. code: 25616003010136DPA

และตรงตามความต้องการของตนเองหรือไม่ และสามารถยอมรับกฎ หรือกติกาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้หรือไม่

2.2.3.4 การบริการ ต้องเน้นการให้ข้อมูลข่าวสารและการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับ ประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นบริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น การจัดที่พักที่สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น มัคคุเทศก์นำทางในการเดินป่า เป็นต้น

2.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นคำที่นักวิชาการหลายท่านอ้างถึงกลุ่มเป้าหมาย และชุมชนในกิจกรรมนั้น ๆ

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิมรัฐมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษา มากกว่าร่วมสมทบด้านวัตถุ และการเงิน ซึ่งอาจมีความจำเป็นอยู่ก็ตาม โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนา” นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้[12]

1) การร่วมมือในการศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน
2) ร่วมมือในการคิดวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน
3) ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
5) ร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรที่มีขีดจำกัดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการในการดำเนินระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ปัญหาทางการท่องเที่ยวของชุมชน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการวางแผนพัฒนา ดังกล่าว สามารถนำไปลงมือปฏิบัติตามแผนการนั้นๆ ได้”[13]

---

[12] ไพรัตน์ เตชะรินทร์, *ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย*, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดีแอนด์เอส, 2525), 6-7.

[13] ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน,” *วารสารพัฒนาชุมชน* 27, ฉ. 2 (2531): 25-28.

Ref. code: 25616003010136DPA

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนา โดยเฉพาะในส่วนของอำนาจในการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบการมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องมือที่ประกันว่า สิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุด โดยระบุถึงกระบวนการพัฒนาชนบทไว้ 5 ขั้นตอนคือ[14]

1) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และศึกษาชุมชน เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหาและความ ต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับของปัญหา และการคัดเลือกปัญหาที่จะแก้ไข ตามลำดับก่อนหรือหลัง

2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

3) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีและวางแผนในการแก้ปัญหา

4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินตามแผน เช่น การสละแรงงานและทรัพยากรต่างๆ

5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การให้ประชาชนคิดริเริ่มในกิจกรรมต่างๆของชุมชน การพิจารณาการตัดสินใจ การร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบกับตัวของประชาชน การมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ เชื่อมั่นในการพัฒนาชุมชุน ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”[15]

องค์การอนามัยโลกมีการนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ว่ารูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้นมี 4 ขั้นตอน คือ

1) การวางแผน ประชาชนจะต้องวิเคราะห์สิ่งที่เป็นปัญหา จัดลำดับสิ่งสำคัญ ตั้งเป้าหมายการ การใช้ทรัพยากร กำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผล และการตัดสินใจ

---

[14] วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, *การพัฒนาชนบทไทย*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), 11-15.

[15] ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*, (กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2546), 42.

Ref. code: 25616003010136DPA

2) การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดสรรงบประมาณ

3) การใช้ประโยชน์ คนในชุมชนต้องสามารถนำเอากิจกรรมใหม่ๆ มาทำให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม

4) การได้รับประโยชน์ประชาชนจะต้องมีการแบ่งผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการลำเอียง กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ[16]

1) การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติตาม

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมเป็นการสมทบแรงงาน วัสดุ เงิน ร่วมคิด วางแผน แต่ในปัจจุบันการมีส่วนร่วมจะเน้นทั้ง การคิด วางแผน ร่วมทำ และร่วมบำรุงรักษามากกว่า”[17]

สากล สถิตวิทยานันท์ ได้ให้แนวคิดสำคัญการมีส่วนร่วม 3 ประการ ที่ได้เสนอไว้ดังนี้[18]

1) ความสนใจและความห่วงใยกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความหวงกังวลส่วน บุคคลที่บังเอิญต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

---

[16] เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานชนบท*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527), 272-273.

[17] ไพรัตน์ เตชะรินทร์, *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*, (กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์, 2527), 21.

[18] สากล สถิตวิทยานนท์, *ภูมิศาสตร์ชนบท*, (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2542), 38.

Ref. code: 25616003010136DPA

2) ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนให้ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

นำชัย ทนุผล[19] ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) “เป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการ ทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม เพื่อเป็นอำนาจในการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการปรับปรุงสถานภาพของชุมชน หรือเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ใน การระบุปัญหาที่พบและร่วมมือกันให้กิจกรรมนั้นลุล่วง เพื่อประโยชน์ของชุมชน โดยไม่ต้องคอยพึ่งพา ความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือเอกชน”

2.3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3.2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหา และสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขันตอน ที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหา และความต้องการแล้ว โครงการทุกอย่างก็จะไม่มีประโยชน์เพราะโครงการที่ออกมาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ อีกทั้งประชาชนไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมดังกล่าว ก็จะทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.3.2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนได้มีบทบาทในการระบุปัญหา และขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของตัวเอง แต่อย่างไรก็ตามนักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในแผนควรจะเข้าไปช่วยในการวาง แผนเพื่อให้แผนนั้นมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ใช่นักพัฒนาเหล่านั้นที่วางแผนเองทั้งหมด เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบตามมาคือ ประชาชนไม่สามารถแก้ไขหรือตัดสินในการแก้ไขปัญหาได้

---

[19] นำชัย ทนุผล, *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2542), 117.

Ref. code: 25616003010136DPA

2.3.2.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน เมื่อประชาชนมีความรู้สึกว่ามีความเป็นเจ้าของ ในกิจกรรมนั้นๆ ผลที่ตามมาคือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่วางไว้ นักพัฒนาควรจะกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปของทรัพยากรธรรมชาติทีมีอยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน จะทำให้การดำเนินงานเหล่านั้นเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีการทำงานร่วมกัน

2.3.2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลนั้นจะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินตนเอง ว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีหรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด และอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้นเป็นอย่างไร การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินนั้นจะทำให้เห็นว่ากิจกรรมที่พวกเขาทำนั้นมีผลดีหรือไม่ดีอย่างไร

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มันจะประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมการวางแผนของประชาชน เนื่องจากตัวประชาชนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน อย่างไรก็ดีแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ให้ความสำคัญถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนกิจกรรมของประชาชน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมต่างๆ จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการร่วมมือ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย[20] ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า “แนวคิดการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยได้รวมถึงการมีส่วนร่วมกับทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีแนวการพัฒนาที่ไปในทิศทางเดียวกัน”

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังคงเป็นลักษณะของการมีกิจกรรมที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว มีเพียงองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบางแห่งเท่านั้นที่ได้จัดการพื้นที่ให้ประชาชนได้จัดตั้งกลุ่มและดำเนินการจัดตั้งการท่องเที่ยวเอง โดยเสนอการเยือนพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชนและพื้นที่อนุรักษ์ที่ใกล้เคียงกับนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ

---

[20] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, *การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*, (กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540), 21.

Ref. code: 25616003010136DPA

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย[21] ได้เสนอเป็นแนวทางในการส่งเสริมและการพัฒนาไว้ดังนี้

1) การพัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชนและประชาชนทั่วไปในการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2) สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบองค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติภูมิภาคและท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระ

3) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ และติดตามประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานภาครัฐ ให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

4) ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชน ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

5) พัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐ ทำให้สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานความร่วมมือของหน่วยปฏิบัติทุกระดับกับประชาชน ท้องถิ่น ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสควบคุมกำกับดูแล และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

6) สนับสนุนศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้และทักษะในการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนให้กว้างมากขึ้น

---

[21] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, *แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*, (กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2540), 34-35.

Ref. code: 25616003010136DPA

7) สนับสนุนการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาทางสังคมให้มีโอกาสเข้าช่วยเหลือ และยกระดับการมีส่วนร่วมจนการจัดตั้งองค์กรชุมชนของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

8) สนับสนุนการพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาทางสังคม ให้มีโอกาสในการเข้าช่วยเหลือ และยกระดับการมีส่วนร่วมจนการจัดตั้งองค์กรชุมชนของประชาชน อย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมที่มีการเข้าร่วมของประชาชนโดยการแก้ไขดำเนินการของชุมชนสามารถทำได้โดยตรง ด้วยการวางแผนโครงการ ร่วมปฏิบัติงานในลักษณะของการเสียสละแรงงานบริจาคเงิน และร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลด้วยความสมัครใจ ตลอดจนร่วม บำรุงรักษาสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรือโดยอาจร่วมผ่านตัวแทน เช่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ องค์กรอื่นๆ ที่จะนำชุมชนไปสู่ความเข้มแข็ง ความจำเป็นในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้

2.4 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

2.4.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

สมยศ นาวีการ[22] กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของ การวางแผน การจัดองค์กร การมีส่วนร่วม และการควบคุมกำลัง ความพยายามของสมาชิกขององค์กรและการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้

[22] สมยศ นาวีการ, *การบริหาร*, (กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2538), 18.

Ref. code: 25616003010136DPA

Robbins and Coulter[23] อ้างถึงในรุ่งนภา ตาอินทร์ อธิบายว่า การบริหารจัดการ คือ กระบวนการของกิจกรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในองค์กรโดยไม่ได้ทำเอง

การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะ ทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

ถนัด เดชทรัพย์[24] การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่สามารถมองเห็นได้ 3 ทางคือ

1) ทางโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

2) ทางหน้าที่เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่บทบาท ความรับผิดชอบและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้สำเร็จเป้าหมาย

3) ทางปฏิบัติเป็นกระบวนการที่บุคคลและบุคคลต้องการร่วมทำปฏิกิริยาซึ่งกันและกัน

---

[23] Stephen P. Robbins and Mary Coulter, Management, (N.P.: Prentice Hall, 1996), 8 อ้างถึงใน รุ่งนภา ตาอินทร์, “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลบริหารจัดการที่ดี: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่,” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551), 14.

[24] ถนัด เดชทรัพย์, “การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล,” (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2550), 19.

Ref. code: 25616003010136DPA

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ[25] กล่าวว่า การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน การปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ทีเรียกว่า “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัย ที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แพ็มส์-โพสคอร์บ(PAMS-POSDCORB)ได้แก่การบริหาร นโยบาย (Policy) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) การบริหารคุณธรรม (Morality) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน(Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

นอกจากที่กล่าวมา อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือ การปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารงานทั่วไป (Management) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) การบริหารคุณธรรม (Morality) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) การบริหารเวลา (Minute) และการบริหารการวัดผล (Measurement) ซึ่งก็คือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9M

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการ หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ (A Set of Functions) ที่กำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งก็คือ ความสามารถของบุคคล หรือกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ในการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมการทำงาน เพื่อให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยปัจจัย ปัจจัยในการบริหาร เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กรและมีการปฏิบัติการสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้

2.4.2 ทรัพยากรในการบริหารจัดการ

ถนัด เดชทรัพย์[26] กล่าวว่า ทรัพยากรหรือปัจจัยที่นักบริหารต้องให้ความสนใจ เพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์การประสบความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

---

[25] วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, *การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ*, (กรุงเทพฯ: โฟรเพซ, 2555).

[26] ถนัด เดชทรัพย์, “การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล,” 21.

Ref. code: 25616003010136DPA

คน(Man)คือทรัพยากรบุคคลที่เป็นหัวใจขององค์การซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการ

เงิน (Money) คือ ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมต่างๆขององค์การดำเนินการต่อไปได้

วัสดุ (Materials) คือ วัตถุดิบซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญไม่แพ้ปัจจัยอื่น จำเป็นต้องมีคุณภาพและมีต้นทุนที่ต่ำ เพราะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต

เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักรอุปกรณ์ ที่มีศักยภาพที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการผลิตเช่นกัน

วิธีการบริหารหรือวิธีการปฏิบัติ (Management Method) การจัดการหรือการบริหารในองค์กรธุรกิจ ประกอบด้วยระบบการผลิตหรือระบบการให้บริการต่างๆ หากมีระบบที่ชัดเจน ตลอดจนมีระเบียบขั้นตอนวิธีการต่างๆ ในการทำงาน ย่อมส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จได้ดี

2.5 ข้อมูลทั่วไปพื้นที่บางกะเจ้า

2.5.1 ลักษณะที่ตั้งและพื้นที่บางกะเจ้า

พื้นที่บางกะเจ้าตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ลักษณะของพื้นที่จะมีแม่น้ำเจ้าพระยาล้อมเป็นระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยพื้นที่จะมีลักษณะคล้ายรูปกระเพาะหมู ซึ่งในพื้นที่ประกอบด้วย 6 ตำบล ได้แก่ ต.บางกะเจ้า ต.บางกระสอบ ต.บางน้ำผึ้ง ต.ทรงคนอง ต.บางยอ และตำบลบางกอบัว ในอำเภอพระประแดง รวมเนื้อที่ประมาณ 18.91 ตารางกิโลเมตร หรือ 11,818.75 ไร่

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตคลองเตย กรุงเทพฯ

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางหญ้าแพรก และเขตเทศบาลอำเภอพระประแดง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แขวงบางนา แขวงบางจาก เขตพระโขนง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตบางโพงพาง แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา

Ref. code: 25616003010136DPA

ภาพ 2.1 ภาพถ่ายเขตพื้นที่บางกะเจ้า เนื้อที่ 11,819 ไร่ ที่มา การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย, “ข้อมูลทั่วไปคุ้งบางกะเจ้า,” (รูปภาพ), สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2562, https://www.khungbangkachao.com/Research.

การคมนาคมของบางกะเจ้าบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปได้ง่ายในหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางน้ำ อีกทั้งยังมีระยะทางที่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ทำให้เป็นโอกาสการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยได้มีเส้นทางการเดินทางเข้ามายังพื้นที่ดังนี้

เส้นทางทางบกพื้นที่บางกะเจ้า มีถนนสายหลักที่เชื่อมต่อกับภายนอกพื้นที่ อยู่ทางเดียวคือ “ถนน เพชรหึงษ์” โดยสามารถเดินทางได้ 2 แบบ คือใช้รถยนต์ส่วนตัว และรถยนต์โดยสารประจำทางรถยนต์ส่วนตัว สามารถใช้ได้ 3 เส้นทาง

1) จากถนนพระราม 3 มายังสะพานภูมิพล 1 และภูมิพล 2 เมื่อขึ้นสะพานแล้วขับตามป้ายมายัง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนนครเขื่อนขันธ์ มุ่งหน้าเข้าถนนเพชรหึงษ์

Ref. code: 25616003010136DPA

2) ขึ้นทางด่วนเฉลิมมหานคร ข้ามสะพานพระราม 9 ลงมายังถนนสุขสวัสดิ์เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนนครเขื่อนขันธ์ มุ่งหน้าเข้าถนนเพชรหึงษ์

3) มาทางถนนราษฎร์บูรณะ เลียวซ้ายมาทางซอยทรงธรรม มาตามเส้นทางมุ่งหน้าเข้าถนนเพชรหึงษ์

รถยนต์โดยสารประจำทาง สามารถใช้ได้ดังนี้

1) รถยนต์โดยสารประจำทางปรับอากาศ (ปอ.) สาย 138 จากจตุจักรขึ้นทางด่วนลงตลาดพระประแดง

2) รถยนต์โดยสารประจำทาง สาย 82 จากสนามหลวงถึงตลาดพระประแดง

3) รถยนต์โดยสารประจำทาง สาย 140 จากอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เมื่อลงทางด่วนสุขสวัสดิ์ให้ลงป้ายแรก และต่อรถยนต์โดยสารประจ้าทางสาย 82เข้าตลาดพระประแดง เมื่อเดินทางถึงตลาดพระประแดง จะมีรถโดยสารประจำทางสีฟ้าขาว สาย 1011 พระประแดง-บางกอบัว เข้าสู่พื้นที่คุ้งบางกะเจ้า

เส้นทางทางน้ำท่าเรือข้ามฟากเข้าสู่พื้นที่คุ้งบางกะเจ้าหรือพื้นที่ใกล้เคียง มีจำนวน 6 แห่ง เรือข้ามฟาก แต่ละท่าเรือจะแต่งต่างกัน อาจเป็นเรือข้ามฟากขนาดทั่วไป เรือหางยาวใหญ่ เรือหางยาวเล็ก หรือเป็นลักษณะแพขนานยนต์ ซึ่งทางผู้ประกอบการเอกชนหรือคนในชุมชนเป็นเจ้าของท่าเรือ โดยมีท่าเรือดังนี้

1) ท่าเรือวัดบางนานอก เป็นท่าเรือที่สามารถบรรทุกรถจักรยานและมอเตอร์ไซต์ได้ การเดินทางมายังท่าเรือแห่งนี้สะดวก เพราะเส้นทางจากท่าเรือมาตามถนนสรรพวุธ เชื่อมต่อกับรถไฟฟ้า BTS สถานีบางนา โดยเมื่อลงจากสถานี BTS สามารถใช้บริการมอเตอร์ไซต์รับจ้างบริเวณหน้าวัดบางนาในมายังท่าเรือวัดบางนานอกได้ หรือจะเดินมาตรงที่สี่แยกบางนา เดินมาทางฝั่งถนนสรรพาวุธ บริเวณหน้าตลาดบางนาแถวร้าน 7–11 จะมีรถสองแถวสีแดง มาจนถึงท่าน้ำท่าเรือวัดบางนานอกนี้มีจุดขึ้นฝั่ง 2 แห่ง

Ref. code: 25616003010136DPA

1. ท่าเรือวัดบางน้ำผึ้งนอก

2. ท่ากำนันตี๋ (ท่าตาเลื่อน)

2) ท่าเรือวัดคลองเตยนอก จากถนนพระราม 4 วิ่งเข้าสู่ถนนเกษมราษฎร์มายังวัดคลองเตยนอก มีเรือหางยาวรับ-ส่งผู้โดยสาร รวมทั้งเรือแท็กซี่ โดยสามารถขึ้นฝั่งคุ้งบางกะเจ้าได้ที่

1. ท่าเรือกำนันขาว (ท่าบางกะเจ้า)

2. ท่าเรือ ป.สว่างรุ่งโรจน์

3. ท่าเรือแพเจี๊ยบ (ท่าบางกองบัว)

4. ท่าเรือช่องนนทรี (ท่าคลองตาเริก) – ท่าเรือวัดบางกะเจ้านอก จากถนนพระราม 3 เข้าสู่ซอยท่าเรือช่องนนทรี มีเรือหางยาวรับ-ส่งผู้โดยสาร

4) ท่าเรือข้ามฟากพระราม 3 – คลองลัดโพธิ์ มาจากฝั่งถนนพระราม 3 บริเวณใต้สะพานภูมิพล สามารถนำรถจักรยานยนต์และรถจักรยานขึ้นเรือได้

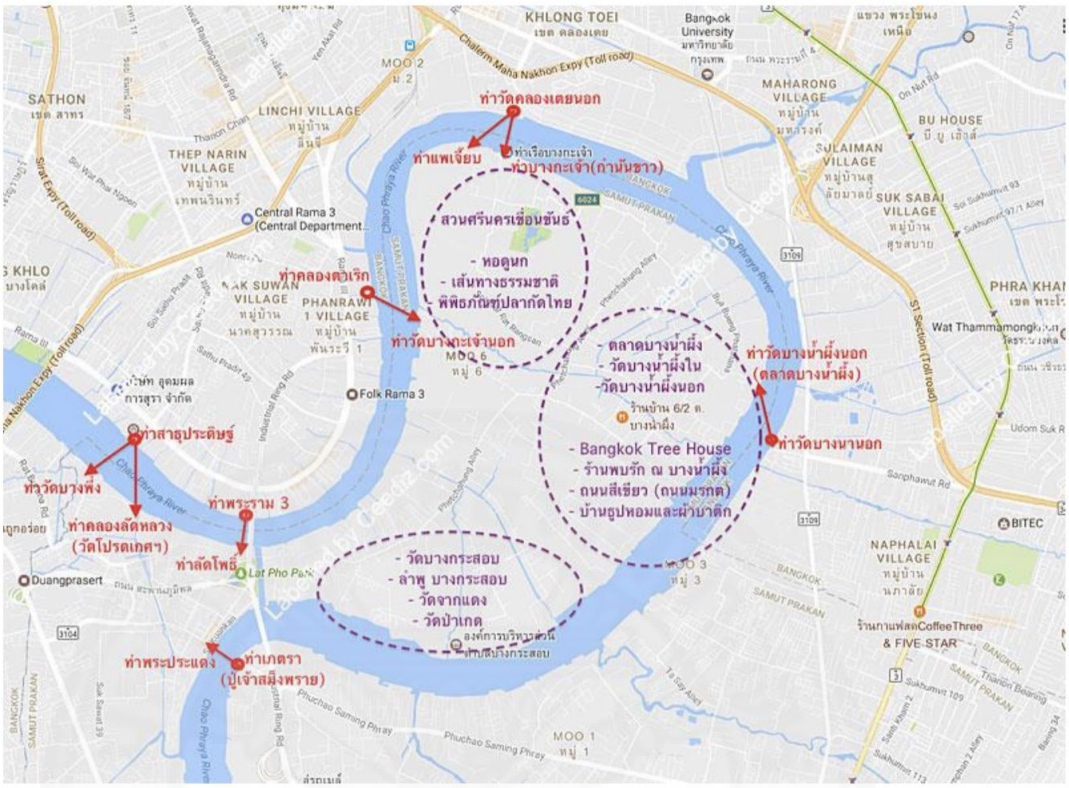
5) ท่าเรือสาธุประดิษฐ์ มาจากฝั่งถนนพระราม 3 ขึ้นฝั่งบริเวณพระประแดงได้ 2 แห่ง

1. ท่าเรือวัดโปรดเกศเชษฐาราม (ท่าคลองลัดหลวง)

2. ท่าเรือวัดบางพึ่ง

6) ท่าเรือปู่เจ้าสมิงพราย (ท่าเรือเภตรา) – พระประแดง เข้าได้จากทางถนนสุขุมวิทวิ่งเข้าถนนปู่เจ้าสมิงพราย จนถึงท่าเรือ

Ref. code: 25616003010136DPA

ภาพ 2.2 ท่าเรือข้ามฟากมายังพื้นที่บางกะเจ้า ที่มา info@ceediz.com “ข้อมูลการเดินทางไปสมุทรปราการ การเดินทางในจังหวัด,” (รูปภาพ), สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2562. https://www.ceediz.com/th/travel/samutprakarn.

ซึ่งผู้ประกอบการท่าเรือก็มีบริการเช่าจักรยานอยู่ สำหรับบริการนักท่องเที่ยวในการเที่ยวในบางกะเจ้า อีกทั้งยังแจกเอกสารเส้นทางการเดินทางภายในพื้นที่บางกะเจ้า โดยการใช้บริการเรือข้ามฟากมีปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากการที่การท่องเที่ยวภายในพื้นที่บางกะเจ้าได้รับความนิยมมากขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าที่มีการใช้เรือข้ามฟากโดยสารมีประมาณ ทำให้มีรายได้จากการให้บริการเช่าจักรยานอีกด้วย

แหล่งท่องเที่ยวในคุ้งบางกะเจ้าในพื้นที่บางกะเจ้ามีแหล่งท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 52 แห่ง โดยจัดจำแนกประเภทแหล่งท่องเที่ยว ตามรูปแบบการท่องเที่ยวของ ได้ 3 รูปแบบ 6 ประเภท

1) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติบางกะเจ้ามี 2 ประเภท

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) บางกะเจ้าเป็นแหล่งธรรมขาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ นักท่องเที่ยวที่มาต้องการที่จะมาเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่บางกะเจ้าจะมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีจิตสานึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งในพื้นที่บางกะเจ้ามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 8 แห่ง กระจายอยู่เกือบทุกตำบล ยกเว้น ตำบลบางยอ และ ตำบลบางกอบัว

1.2 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) มีนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และพักผ่อนหย่อนใจในสวนเกษตร ได้ความรู้ประสบการณ์ใหม่ โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวมีพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสานึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น ซึ่งบางกะเจ้ามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 13 แห่ง กระจายอยู่ทุกตำบล

2) การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมพบในคุ้งบางกะเจ้า2ประเภท

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) นักท่องเที่ยวจะไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ในการได้รับความรู้และมีเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งพื้นบางกะเจ้ามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ และหอวัฒนธรรม มากถึง 19 แห่ง แบ่งเป็น

- ศาสนสถานหรือวัด 13 แห่ง (ร้อยละ 68) กระจายอยู่ในทุกตำบล
- พิพิธภัณฑ์และหอวัฒนธรรม 6 แห่ง (ร้อยละ 32) พบเกือบทุกตำบล ยกเว้น ตำบลบางยอ และตำบลบางกะเจ้า

Ref. code: 25616003010136DPA

2.2 การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) โดยจะมีนักท่องเที่ยวมาชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นจัดขึ้น ซึ่งบางกะเจ้ามีแหล่งท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต จานวน 9 แห่ง กระจายอยู่เกือบทุกตำบล ยกเว้น ตำบลบางยอ

1. ตำบลทรงคนอง ได้แก่ หมู่บ้านมอญทรงคนอง บ้านผลิตเครื่องหอม
2. ตำบลบางกระสอบ ได้แก่ ศิลปะปลิวลม สลักหยวกกล้วย
3. ตำบลบางน้ำผึง ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึง วิสาหกิจชุมชนหัตถศาสตร์เพื่อสุขภาพ
4. ตำบลบางกะเจ้า ได้แก่ บ้านประดิษฐ์หัวโขนจิ๋ว
5. ตำบลบางกอบัว ได้แก่ กลุ่มศิลปะประดิษฐ์ บ้านธูปหอมสมุนไพร

3) การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษพบในคุ้งบางกะเจ้าเพียง1ประเภท

3.1 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & farm stay) จำนวน 3 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลบางน้ำผึ้ง

การสร้างเส้นทางการเดินทางภายในพื้นที่บางกะเจ้าสภาพเส้นทางในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้าซึ่งทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆที่เข้ามาพัฒนาพื้นที่ ได้มีการร่วมมือกันและจัดทำขึ้นให้เหมาะสำหรับการใช้จักรยานในการท่องเที่ยว โดยสภาพเส้นทางในพื้นที่บางกะเจ้าประกอบด้วย 4 แบบ คือ 1) ถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนเพชรหึงษ์ 2) ถนนสายรอง 3) ทางปูนยกระดับ (คอนกรีตเสริมเหล็ก) และ 4) ทางลาดยาง

2.5.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าจากภายนอก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาโดยบริการสาธารณะ มากกว่าจะเป็นการเดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการโดยสารทางน้ำ หรือทางบก หากโดยสารทางน้ำนักท่องเที่ยวจะขึ้นเรือจากท่าเรือบางนานอก-วันบางน้ำผึ้งนอก มากที่สุด

Ref. code: 25616003010136DPA

การเดินทางภายในพื้นที่บางกะเจ้าของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะเลือกใช้ปั่นจักรยานมากที่สุด หากดูจากการเก็บข้อมูลของกรมป่าไม้ซึ่งเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังพื้นที่สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ที่กรมป่าไม้ดูแล จะเห็นว่ามีการเข้าพื้นที่ด้วยการใช้จักรยานมากกว่าการเดินเท้าเข้าไปในพื้นที่ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้เวลาวันเดียวในการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า แต่จะยังคงต้องการที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่งหากว่ามีโอกาส และสถานที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากก็คือสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ และตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง การมาท่องเที่ยวในพื้นที่ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวเป็นการเข้ามาเที่ยวกับเพื่อน

Ref. code: 25616003010136DPA

บทที่ 3
วิธีการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย การบริหารจัดการในเขตพื้นที่บางกะเจ้าในการนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ การบริหารจัดการในพื้นที่บางกะเจ้าในการจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยืน และเกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืน ในการนำเสนอแนวทางในการจัดการอย่างยั่งยืนให้ไม่เกิดผลกระทบต่อทรัพยากร ทั้งทางด้าน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และส่งผลดีเศรษฐกิจ โดยการศึกษาเป็นการศึกษาค้นคว้าคุณภาพ โดยจะนำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาวิเคราะห์ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาข้อมูลเอกสาร

3.1.2 เก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

3.1.3 เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.2 ผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ศึกษา เกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวบางกะเจ้า ได้มีการกำหนดออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.2.1 ตัวแทนผู้ให้บริการการท่องเที่ยวในบางกะเจ้า ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวในบางกะเจ้า เช่น ผู้ค้าขายในตลาดน้ำ ผู้ให้บริการที่พัก ผู้ให้บริการเช่าจักรยานในเขตพื้นที่บางกะเจ้า โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญการเก็บข้อมูลการให้บริการการท่องเที่ยว วัฒนธรรมดั้งเดิมของพื้นที่ และผลกระทบที่ได้รับจากการท่องเที่ยวฝนพื้นที่บางกะเจ้า ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ มาตรการที่กำหนดขึ้นในการรักษาสภาพแวดล้อม จำนวน 10 คน

3.2.2 นักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวบางกะเจ้า โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เพื่อสัมภาษณ์การท่องเที่ยวบางกะเจ้า ทั้งทัศนคติ และประสบการณ์ที่ได้รับ รวมถึงความต้องการให้ปรับปรุง ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไปสัมผัส ประสบการณ์ ความคาดหวังต่อการท่องเที่ยว ความต้องการในการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งหากมีโอกาส และสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาฟื้นฟู

Ref. code: 25616003010136DPA

3.2.3 ตัวแทนจากชุมชนชุมชน และผู้บริหารพื้นที่ ตัวแทนชุมชนพื้นที่ตำบลต่างๆในพื้นที่บางกะเจ้าจำนวน รวม 5คน โดยเลือกจากวิธีการสุ่มสำรวจ และตัวแทนนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นของบางกะเจ้า ในประเด็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การดำเนินงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นส่งผลอย่างไรต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และลักษณะนิสัยของคนในพื้นที่

3.2.4 หน่วยงานองค์การบริหารจัดการส่วนท้องถิ่น ตัวแทนกรมป่าไม้ จำนวนรวม 2คน ที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า ในประเด็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ การอนุรักษ์ มาตรการในการควบคุม และฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ หน้าที่ที่รับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น เอกสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ เอกสารทางวิชาการ เอกสารจากงานวิจัย เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านบริบทของพื้นที่ ข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.3.2 ลงพื้นที่คุ้งบางกะเจ้าเพื่อสำรวจ ตรวจสอบข้อมูลภาคสนามเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และแผนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยว

3.3.4 ลงพื้นที่สำรวจ สัมภาษณ์เชิงลึกข้อมูลเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมจาก ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่

3.3.5 ประเมินศักยภาพและความเหมาะสมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยวิเคราะห์จากข้อมูลด้านเอกสาร งานวิจัย การสอบถาม สัมภาษณ์ การลงพื้นที่สำรวจ สังเกต พร้อมถ่ายภาพประกอบ เพื่อเก็บข้อมูลที่เป็นจริงและเห็นภาพของแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน

3.3.6 ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมแนวคิด ข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้ข้อมูลมาตรการ แผนงานหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่

Ref. code: 25616003010136DPA

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัย การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าอย่างยั่งยืน ให้รองรับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ผู้ทำการศึกษาได้ทำการจัดทำเครื่องมือการศึกษาวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

3.4.1 แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของบางกะเจ้าเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน

3.4.2 แบบสังเกตกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือการให้บริการต่างๆ เพื่อเก็บข้อมูลในการวิเคราะห์ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.4.3 แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่มีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นต่อการศึกษาแล้ว ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และเขียนผลการศึกษาในลักษณะพรรณนา ของกรอบแนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Ref. code: 25616003010136DPA

บทที่ 4
การบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่บางกะเจ้า

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่บางกะเจ้า โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่บางกะเจ้า เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลาง ผู้ประกอบการในพื้นที่ และชาวบ้าน ประกอบกับศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ นำมาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล เกี่ยวกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน้าที่ การดำเนินการต่างๆ รวมถึงสภาพพื้นที่ โดยสามารถแบ่งการวิเคราะห์ออกมาได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

4.1 หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบางกะเจ้า

4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่

4.3 สภาพพื้นฐาน และการจัดการทางด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

4.1หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบางกะเจ้า

4.1.1 หน่วยงานส่วนกลาง

1) กรมป่าไม้ เป็นผู้ดูแลพื้นที่ราชพัสดุในบางกะเจ้า เป็นหน่วยงานในการดูแลและพื้นฟูพื้นที่สีเขียวของบางกะเจ้า ซึ่งพื้นที่ราชพัสดุหลักๆและมีขนาดใหญ่ในบางกะเจ้า เช่น สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ สวนเฉลิมพระเกียรติ 80พรรษา และป่าชายเลน อีกทั้งยังคอยทำงานร่วมกันกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภายนอก และประชาชนในการฟื้นฟู และรักษาทรัพยากรในพื้นที่ เช่น การกำจัดขยะที่เกิดขึ้นในสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยร่วมมือกันระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมป่าไม้

2) กรมส่งเสริมการเกษตร อำเภอพระปะแดง มีหน้าที่ในการดูแลในเรื่องของการขอจดทะเบียนการเป็นวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรของพื้นทีบางกะเจ้า ให้ความรู้ทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่

Ref. code: 25616003010136DPA

3) สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอพระปะแดง ดูแลในด้านการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP ช่วยให้ข้อมูลความรู้ในการพัฒนาเศรษฐกิจต่อชุมชน

4.1.2 หน่วยงานระดับท้องถิ่น

พื้นที่บางกะเจ้า มีองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางน้ำผึ้ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางกะเจ้า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางกระสอบ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางยอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางกอบัว และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทรงคนอง ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแล และพัฒนาพื้นที่ ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่บางกะเจ้า มีประเด็นหลักในดูแล มีอำนาจหน้าที่ในการใช้กฎหมาย หรือมาตรการต่างๆในพื้นที่ รวมถึงแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศ และร่วมประชุมหารือ ทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีแนวคิดในการทำงาน 5 ประการคือ

1. การให้คนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง
2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงนิเวศ
5. ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีหน้าที่หลัก ดังนี้

1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่บางกะเจ้า โดยมีการเน้นการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ ใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการเชื่อมความสามัคคี เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่เห็นประโยชน์ได้ชัดเจน เช่น การรวมกลุ่มที่มีเป้าหมายเพื่อการผลิต กลุ่มเพื่อระดมทุน กลุ่มเพื่อการแปรรูปผลผลิต กลุ่มเพื่อการตลาด และกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมทางการเกษตร เป็นต้น การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจจะมีการเริ่มต้นจากภายในพื้นที่บางกะเจ้า โดยให้ชุมชนเป็นจุดสำคัญในการพัฒนา โดยมุ่งให้มีความสามัคคีกัน ร่วมมือกันหวังพึ่งตนเองและมุ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเปรียบเสมือนทุนทางสังคม

Ref. code: 25616003010136DPA

2) มีการจัดให้มีศูนย์จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มเกษตรกร และคนในพื้นที่ เช่น ตลาดบางน้ำบางน้ำผึ้ง เดิมเกษตรกรที่ผลิตสินค้าออกมาจะไม่มีที่จัดจำหน่าย หรืออำนาจต่อรองราคา ทำให้รายได้ของคนที่ทำอาชีพเกษตรกรมีรายได้ที่น้อย และไม่ยั่งยืน จึงได้มีการจัดและดูแลให้มีศูนย์จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของพื้นที่บางกะเจ้า เพื่อให้เกษตรกรและกลุ่มอาชีพสามารถใช้เป็นสถานที่สำหรับจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์รวมทั้งใช้เป็นศูนย์กลางสำหรับแลกเปลี่ยนสินค้าและประสบการณ์ในการผลิต

3) มีการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงนิเวศ ควบคู่กับการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในพื้นที่ โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมเพื่อความสะดวกและปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานต่างๆอย่างเพียงพอ รวมทั้งอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่ในท้องถิ่นในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในปัจจุบัน

4) พัฒนาเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในสังคม โดยส่งเสริมการศึกษาการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเสริมสร้างสังคมที่ดี มีการสนับสนุนช่วยเหลือการจัดกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน ส่วนด้านการพัฒนาสตรีจะส่งเสริมบทบาทของสตรีให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นสนับสนุนกิจกรรมและให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี

5) พัฒนาบริการพื้นฐานให้ครอบคลุมทุกพื้นที่บางกะเจ้า โดยสร้างและปรับปรุงระบบการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำให้คนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว มีความสะดวกและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีการขยายบริการไฟฟ้าสาธารณะและไฟฟ้าส่องสว่างให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำทางเดินเท้าและที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล

4.1.3 เครือข่ายภาคีต่างๆ

1) ตัวแทนของคนในพื้นที่ เป็นกลุ่มของภาคประชาชนในพื้นที่บางกะเจ้า มีทั้งหมด 23กลุ่ม เช่น ชมรมเครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนคุ้งบางกะเจ้า, กลุ่มคุ้งบางกะเจ้าหนึ่งเดียว และกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวแทนของทั้ง 6ตำบล ที่มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้าให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยมีหน้าที่เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมประชุม

Ref. code: 25616003010136DPA

หารือการจัดทำแผนพัฒนาต่างๆในบางกะเจ้า และนำผลการประชุมนำไปปฏิบัติและเผยแพร่ต่อคนในชุมชน

2) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นองค์การมหาชนที่เข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า มีการร่วมประชุมหารือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาชน ร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินการ และพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้าสู่ความยั่งยืน เป็นองค์กรที่คอยประสานงานการบริหารจัดการการท่องเที่ยวระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงภาคประชาชน และเอกชน อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ การพัฒนาทางด้านการตลาด พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมและวิถีชีวิต มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการท่องเที่ยวบางกะเจ้า หน้าที่ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะเป็นงานในลักษณะโครงการของการพัฒนาพื้นที่สู่ความยั่งยืน ไม่มีอำนาจมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย หรือมาตรการต่างๆในพื้นที่

3) เอกชน เช่น บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน), เซ็นทรัล กรุ๊ป และบริษัท บางจาก จำกัด(มหาชน) เป็นต้น มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในการฟื้นฟูและพัฒนาของบางกะเจ้า ร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานต่างๆ เป็นผู้สนับสนุนในการอนุรักษ์และพัฒนาบางกะเจ้า คอยสนับสนุนองค์ความรู้แก่หน่วยงานภาครัฐ จัดทำแหล่งข้อมูล แหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับบางกะเจ้า ทำงานร่วมกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้า

4) มหาวิทยาลัยต่างๆ มีหน้าที่ในการเข้ามาทำวิจัยรวบรวมข้อมูลในบางกะเจ้า มีส่วนร่วมในกันประชุมหารือต่อแผนการพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้า และลงพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่างๆในการฟื้นฟูและพัฒนาบางกะเจ้า เช่น มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี เข้าร่วมโครงการปั่น ปลูก รักษ์ สืบสานรอยเท้าพ่อ ซึ่งเข้าไปทำกิจกรรมปลูกป่าเพิ่มพื้นที่สีเขียวในบางกะเจ้า เมื่อปีพ.ศ. 2561

Ref. code: 25616003010136DPA

4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่

บางกะเจ้าพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่รอบข้างเป็นตัวเมือง เป็นแหล่งธรรมชาติขนาดใหญ่ที่มีการปกป้องเอาไว้ไม่ให้เสียหาย จากทั้งพ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และกฎกระทรวงให้พื้นที่บางกะเจ้าเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2562 ที่กำหนดให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ต้องไม่สร้างสิ่งปลูกสร้างที่เกินกว่าที่กำหนด ซึ่งถือเป็นสิ่งที่คอยกำกับดูแลสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ไม่ให้เสียหายที่สำคัญอย่างหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้พื้นที่บางกะเจ้ายังคงความเป็นพื้นที่สีเขียวที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครที่มีมาตั้งแต่ก่อนมีการควบคุมตามกฎกระทรวง ก็คือการจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน ความรักในพื้นที่ของตนเอง และการได้รับการส่งเสริมการร่วมมือจากกลุ่มต่างๆในการพัฒนาพื้นที่ และพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังที่กล่าวมาในเรื่องของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนหนึ่งคือการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนทำให้ประสบความสำเร็จ ในการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และพัฒนาพื้นที่ให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่บางกะเจ้ามีความร่วมมือกันต่างๆ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาคุ้งบางกะเจ้าชื่อว่า “Our Khung BangKachao” เริ่มโครงการเมื่อช่วงกรกฎาคม 2561 โดยผู้ที่คิดค้นริเริ่มโครงการนี้คือมูลนิธิชัยพัฒนา และได้ให้องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นผู้ประสานงานโครงการนี้ ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบในท้องถิ่น เอกชน และคนในชุมชน โดยเริ่มจากมีการลงพื้นที่มาร่วมมือระดมความคิดเห็นกับทางชุมชน และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกรอบในการทำแผนพัฒนาพื้นที่

2) นโยบายขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอพระประแดง มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ในการเสริมสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น ให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายในการจัดทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตนเอง และจัดเตรียมพื้นที่ไว้สำหรับรองรับการจัดจำหน่ายนี้ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงโครงการที่เข้ามาช่วยพัฒนาพื้นที่ มีการจัดให้หน่วยงานต่างๆที่เข้ามาร่วมมือกันในการพัฒนาพื้นที่ร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นเครือข่ายของการพัฒนาพื้นที่เป็นด้านๆ มีการตั้งคณะทำงานในการรับผิดชอบประเด็นต่างๆ 6 ด้านคือ ด้านการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ด้านการจัดการน้ำและการกัดเซาะริมตลิ่ง ด้านการจัดการขยะ ด้านการพัฒนาเยาวชน ศึกษาและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการท่องเที่ยว คณะทำงานอำนวยการและสื่อสาร

Ref. code: 25616003010136DPA

3) องค์การบริหารส่วนตำบล และภาคีเครือข่ายต่างที่มีโครงการเข้ามาในพื้นที่บางกะเจ้า เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแสดงความเห็น และทำประชาคมก่อนเสมอในการจะพัฒนากิจกรรมต่างๆในพื้นที่ รับฟังเสียงของคนในชุมชน เช่น โครงการ Our Khung Bang Kachao โครงการขุดคลองเชื่อมประสิทธิภาพการระบายน้ำ และโครงการตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง เป็นต้น

4) ภาคเอกชนมีความต้องการทำ CSR จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่ จึงสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการจัดทำโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับพื้นที่บางกะเจ้า ร่วมกันปรับปรุงพื้นที่ เช่นโครงการปลูกต้นไม้ ดำเนินการโดย บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน) ร่วมกับกรมป่าไม้ และให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้ ความร่วมมือตรงนี้ก็ช่วยส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นในพื้นที่

5) องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้คนในชุมชน หรือผู้รับผิดชอบต่างๆได้รับความรู้ในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการไปอบรมดูงาน หรือให้ความรู้ การปลูกฝัง ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืน

6) องค์การบริหารส่วนตำบลและคนในพื้นที่ มีการประชุมหารือในด้านการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว สำหรับการรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่คงเดิม จากการสอบถามกับผู้ประกอบการในตลาดบางน้ำผึ้งได้กล่าวว่า “ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบในตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีการเรียกประชุมกันอยู่ในเรื่องเกี่ยวกับการช่วยกันรักษาความสะอาดภายในพื้นที่ และการดำเนินการเกี่ยวกับขยะในพื้นที่”[1] อีกทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ยังมีการกำกับดูแลไม่ให้เกิดมลพิษที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างบรรยากาศให้ผู้ประกอบการมีความรักในพื้นที่ที่ตนเองทำมาหากินอยู่ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

7) ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน เนื่องจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นก็เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน อีกทั้งคนในชุมชนอาศัยอยู่ในบริเวณบางกะเจ้ามาเป็นเวลานาน ทำให้มีความสัมพันธ์แบบเอื้อเฟื้อกัน แบ่งปันกันและกัน จากการสัมภาษณ์คนในชุมชน “เนื่องจากอาศัยอยู่ในพื้นที่มาเป็นเวลานาน เวลาจะทำอะไรก็แบ่งกัน และมีการรวมกลุ่มกันผลิตสินค้าออกมาจัดจำหน่าย และมีจิตอาสาซึ่งเป็นคนในชุมชนมาเป็นผู้ดูแลร้านค้าให้ โดยที่ไม่คิดค่าใช้จ่าย รายได้ที่ได้ก็นำมาเข้ากลุ่มชาวบ้าน”[2] การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคนในชุมชนจะให้ความร่วมมือ ตั้งแต่การออกความเห็นรวมไปถึงการลงมือทำ

[1] สุธาสินี ชัยเขื่อนขันธ์, สัมภาษณ์โดยชานนท์ นัยนา,บางกะเจ้า, 8 มิถุนายน 2562

[2] ศรีพิมล, สัมภาษณ์โดยชานนท์ นัยนา,บางกะเจ้า, 8 มิถุนายน 2562

Ref. code: 25616003010136DPA

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม บังคับใช้มาตรการการส่งเสริมต่างๆ จะเป็นหน่วยงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในส่วนที่เป็นพื้นที่ราชพัสดุจะมีกรมป่าไม้เป็นผู้ดูแล ซึ่งต้องคอยร่วมมือกับคนในชุมชนและหน่วยงานภายนอกที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ ข้อดีขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของบางกะเจ้าคือคนในชุมชนมีความใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเอง หรือคนในชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้การดำเนินงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินงาน หรือว่าการประชุมหารือ วางแผนกันพัฒนาพื้นที่ในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐ ทำให้การดำเนินงานของภาครัฐเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ไม่ใช่เพียงแค่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้า หน่วยงานภายนอกที่มาจากส่วนกลาง และภาคีเครือข่ายต่างๆเข้ามาร่วมกันการวางแผนพัฒนาพื้นที่ การสนับสนุนองค์ความรู้ต่างๆ อีกทั้งมีบทบาทในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ประชาชน และเอกชนในการร่วมมือกันในการบริหารจัดการพื้นที่บางกะเจ้า และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในบางกะเจ้าให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น กล่าวคือการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักของการท่องเที่ยวบางกะเจ้าคือองค์การปกครองส่วนตำบล ในเรื่องของการบริหารจัดการพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยมีความร่วมมือกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรมป่าไม้ ชาวบ้าน และเอกชน ในการช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่

4.3 การจัดการทางด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ

พื้นที่บางกะเจ้าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่หลากหลายทางระบบนิเวศน์หลากหลายทางวัฒนธรรม ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ แต่หากมีการท่องเที่ยวแล้วไม่มีการดูแล การจัดการที่ดี แล้วจะทำให้พื้นที่บางกะเจ้าเสื่อมโทรม การกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง ต้องมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงได้ทำการศึกษาการจัดการในพื้นที่ และทำการวิเคราะห์ โดยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ด้าน ด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

Ref. code: 25616003010136DPA

4.3.1 ด้านสังคม และวัฒนธรรม

คนถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนา เนื่องจากมีทั้งความรู้ และภูมิปัญญา การต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จึงควรที่จะเข้าใจ ลักษณะนิสัย วิถีชีวิต และความต้องการของคนในพื้นที่บางกะเจ้า โดยคนในพื้นที่บางกะเจ้าแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1) คนรุ่นปู่ย่าตายาย ซึ่งเกิดและอาศัยอยู่ในพื้นที่บางกะเจ้ามาเป็นระยะเวลานาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเห็นสภาพแวดล้อมของบางกะเจ้ามาตั้งแต่อดีต ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะเล่าเรื่อง และสภาพของบางกะเจ้าได้ในสมัยอดีตอยู่ได้ ซึ่งคนรุ่นปู่ย่าตายายเป็นผู้ที่มีความรู้จากการที่ในพื้นที่มีโรงเรียนอยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากทุกวัดมีโรงเรียนที่อยู่ติดกัน และอยู่ติดกับบ้าน

2) คนรุ่นพ่อแม่ หรือออาจจะเป็นคนภายนอกที่แต่งงานแล้วเข้ามาสร้างครอบครัวที่คุ้งบางกะเจ้า ซึ่งคนรุ่นนี้ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยรู้เรื่องอดีตหรือความเป็นมาของบางกะเจ้า ส่วนคนที่มีความรู้ในอดีตจะเป็นผู้ที่สนใจ และมีการดำเนินชีวิตในวิถีประเพณีเดิม บางคนได้รับความการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมมาจากรุ่นปู่ย่าตายาย ซึ่งคนรุ่นนี้มีความรู้สึกที่อยากจะรักษาวิถีชีวิต หรือความดีงามดั้งเดิมของบางกะเจ้าไว้ บางคนที่ไม่ได้ทำงานก็มารวมตัวกันทำงานจิตอาสาในชุมชน ซึ่งทำให้เห็นว่ามีความรักในชุมชนของตัวเอง

3) คนรุ่นลูกหลาน หรือคนรุ่นใหม่ คนรุ่นนี้จะมีชีวิตแบบเมือง ซึ่งไม่มีความรู้เกี่ยวกับอดีต วิถีชีวิตของบางกะเจ้า เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความรู้จากรุ่นพ่อแม่ หรือปู่ย่าตายายมากนัก อีกทั้งไม่ค่อยได้เข้าร่วมการทำงานทางด้านสังคมเหมือนพ่อแม่ เนื่องจากต้องไปเรียนหนังสือ ซึ่งการไปเรียนหนังสือหรือทำงานของคนรุ่นลูกหลาน จะต้องไปทำหน้าที่ข้างนอกพื้นที่ทำให้ได้รับวิถีชีวิตแบบเมืองเข้ามา แต่ก็มีบางส่วนที่กลับมาทำงานพัฒนาชุมชน หรือจิตอาสาในพื้นที่บางกะเจ้า

4.3.1.1 วัฒนธรรม และวิถีชีวิต

พื้นที่บางกะเจ้ามีวิถีชีวิตในอดีต คนในพื้นที่บางกะเจ้าจะเป็นครอบครัวขยาย มีพื้นที่จำนวนมากในครอบครัว มีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ ดำเนินชีวิตด้วยการใช้ลำคลองเป็นวิถีชีวิตแบบการเกษตร โดยเป็นสวนมะพร้าวเป็นหลัก ซึ่งใช้ในการบริโภคในครอบครัวก่อนหากเหลือจึงมีการขายสู่ภายนอกพื้นที่ โดยวัฒนธรรมในพื้นที่มีความหลากหลาย มีทั้ง ไทย มอญ และจีนอาศัยอยู่ร่วมกัน และพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือแบ่งปันเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เป็นที่สำหรับเรียนรู้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีการเกษตร อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม การแต่งกายซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมอยู่ในช่วงเทศกาลต่างๆที่สำคัญ ซึ่งสามารถใช้เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการท่องเที่ยวได้ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำสวนซึ่งทำให้พื้นที่สีเขียวสมบูรณ์ ความร่วมมือกัน และการเสียสละในการพัฒนาชุมชน การเดินทางในท้องถิ่นจะใช้เรือเป็นหลัก อยู่กันแบบพอเพียง ปัจจุบันมีขนาดครอบครัวที่เล็กลง ใช้พื้นที่ไปในเชิงพาณิชย์ที่มากขึ้น และการเดินทางที่

Ref. code: 25616003010136DPA

เปลี่ยนไปจากการใช้เรือซึ่งไม่มีผลกระทบต่อธรรมชาติหรือทรัพยากรมาก มาเป็นใช้ถนน อาจจะด้วยการเดินเท้าหรือการใช้รถยนต์ แต่ยังคงมีสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตอยู่กับธรรมชาติ การตั้งที่อยู่อาศัยจะตั้งติดกับ โรงเรียน และวัด ซึ่งมีให้เห็นอยู่ทั่วๆไปในพื้นที่บางกะเจ้า แต่อาจเริ่มจะมีการเปลี่ยนจากอาคารไม้ เป็นตึก อีกทั้งลานวัดก็มีการเปลี่ยนการใช้พื้นที่ไปเป็นที่จอดรถมากขึ้น มีคนจากภายนอกเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากขึ้นทำให้ลักษณะการสร้างบ้านจากสมัยก่อนที่ใช้ชีวิตแบบไม่มีรั้วบ้านเปลี่ยนเป็นการถมที่สูงขึ้น และสร้างรั้วสูง มีความหลากหลายของอาคารที่สองข้างทางมากขึ้น แต่การคนที่อาศัยอยู่ดั่งเดิมในบางกะเจ้า มีความรู้ความหลากหลายในภูมิปัญญา เช่น การทำอาหาร ทำขนม การทำเกษตร เป็นต้น ทำให้พื้นที่บางกะเจ้ามีวัฒนธรรมที่เฉพาะตัวของตัวเอง แต่ว่ายังขาดการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับคนรุ่นใหม่ ยังคงได้รับการสืบทอดทางปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร และการที่คนภายนอกเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ก็ทำให้ความผูกพันในท้องถิ่นมีไม่เยอะเท่าเดิม แต่คนในพื้นที่ดั่งเดิมก็ยังคงมีรักและวิถีชีวิตที่เชื่อมต่อกับธรรมชาติ อยู่แบบบ้าน สวน ป่า คลอง และไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการขยายตัวของเมืองหรือการที่คนภายนอกเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น

4.3.1.2 ลักษณะนิสัย

คนในพื้นที่บางกะเจ้าอย่างที่ได้กล่าวมามีตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย พ่อแม่ และรุ่นลูกหลาน พบว่าในอดีตคนในพื้นที่จะมีความอดทนที่สูง ซึ่งมาจากการเลี้ยงดูและการฝึกให้ทำงานทำการเกษตรในพื้นที่ เด็กๆก็มีความอดทนในการฝึกงาน และมีความขยันในการทำงาน ซึ่งมาจากพื้นฐานการทำการเกษตรในพื้นที่สมัยก่อน เช่น การปีนต้นมะพร้าว โดยมีการทำงานโดยที่ไม่เกี่ยงงาน มีการต่อสู้ในการไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆ มีความเสียสละของคนในพื้นที่บางกะเจ้า ในการร่วมกันทำให้พื้นที่ดีขึ้น อีกทั้งสมัยก่อนคนรุ่นปู่ย่าตายายทำอาชีพเป็นครู มีความสัมพันธ์กับลูกศิษย์ ซึ่งจะถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาให้กับลูกศิษย์ตัวเองนำมาพัฒนาพื้นที่ได้ อีกทั้งมีการถ่ายทอดความรู้ในครอบครัวสำหรับการดำเนินชีวิต จากการที่ให้เด็กช่วยงาน ทำให้เด็กได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้าน ซึ่งอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นวิถีการทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำสวนมะพร้าว สวนผลไม้ และมีการใช้คลองในการดำเนินชีวิต อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ไทย จีน มอญ มีความสัมพันธ์ที่ดี พึ่งพาอาศัยกัน ในขณะที่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่มีความอดทนที่ลดน้อยลง จากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ไม่ต้องการให้ลูกทำงานหนัก รวมไปถึงความขยันในการทำงานซึ่งคนรุ่นปู่ย่าตายาย พ่อแม่ ถึงแม้จะมีอายุที่มากแล้วแต่จากการเลี้ยงดูในอดีต ทำให้ปัจจุบันคนเหล่านี้ก็ยังคงต้องการที่จะทำงานอยู่อย่างเช่นการมาทำจิตอาสาขายของให้กับผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ซึ่งคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ไม่ค่อยมีความขยันหรือสนใจในการช่วยงานในพื้นที่มากนัก แต่ว่าความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นยังคงมีอยู่ในพื้นที่ รวมถึงความเสียสละของคนในพื้นที่ก็ยังคงมีอยู่ตามเดิม ส่วนเรื่องการศึกษา

Ref. code: 25616003010136DPA

คนรุ่นใหม่เดินทางไปศึกษาในระดับที่สูงนอกพื้นที่มีมากขึ้น ส่วนเรื่องนิสัยที่สืบต่อกันมา คือความเรียบร้อย มีความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีความจริงใจของคนในพื้นที่ ยังคงดำเนินต่อไป เนื่องจากคนในพื้นที่ ในหมู่บ้านต่างๆอาศัยอยู่ในละแวกที่ใกล้ๆกันเป็นเวลานาน หลายๆบ้านมีการรู้จักกัน ทำให้มีการแบ่งปันอาหาร แบ่งปันกัน ไม่ว่าจะวัฒนธรรม จีน มอญ ไทย มีการแบ่งปัน และมีน้ำใจอยู่ตลอด จะเห็นได้ว่าคนปู่ย่าตายาย พ่อแม่มีการทำงานทางด้านสังคม และต้องการส่งต่อวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ตลอด จากการที่เป็นคนที่อาศัยในพื้นที่เป็นเวลานาน และมีความรักในพื้นที่ เสียสละ ความอดทน ความขยัน อีกทั้งมีน้ำใจ จิตใจที่ดี ส่วนรุ่นลูกก็ยังคงมีความรักในพื้นที่ มีจิตใจที่ดีอยู่เหมือนเดิม แต่ในด้านการลดลงของความอดทน ความขยัน และความเข้าใจในวัฒนธรรมสมัยก่อนมีความลดลงไป

4.3.1.3 กิจกรรมทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต

คนในพื้นที่บางกะเจ้าจะเป็นชาวพุทธเป็นส่วนใหญ่ มีการใช้วัดเป็นที่จัดกิจกรรมทางศาสนา และเป็นศูนย์รวมจิตใจ ซึ่งเป็นจำนวนส่วนใหญ่ที่มีวัฒนธรรมแบบไทย แต่สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งทางด้านวัฒนธรรมของพื้นที่บางกะเจ้า คือวัฒนธรรมมอญ ซึ่งพื้นที่บางกะเจ้ามีคนมอญที่อาศัยอยู่ในตำบลทรงคะนองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งยังคงความเป็นอัตลักษณ์ ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ของชาวมอญอยู่ ซึ่งเห็นได้จากพิธีกรรม ประเพณี การแต่กาย รวมถึงไปศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชน โดยชาวมอญจะมีงานทำบุญใหญ่ คือวันออกพรรษา และวันสงกรานต์ อีกทั้งประเพณีต่างๆก็ได้มีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนาพุทธ อีกทั้งประเพณีของชาวมอญที่มีการสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานาน เช่นประเพณีการกวนกาละแม การแห่หางหงส์-ธงตะขาบ และการแห่นกแห่ปลา ซึ่งเป็นสิ่งชาวมอญในพื้นที่บางกะเจ้าจัดกิจกรรมอย่างยิ่งใหญ่และเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของพื้นที่บางกะเจ้า

ชาวบางกะเจ้ามีวิถีชีวิตแบบเกษตรสืบทอดมาเป็นระยะเวลานาน แม้ว่าปัจจุบันมีการทำเกษตรลดลงไป แต่ก็ยังมีการดำรงการทำการเกษตรในพื้นที่อยู่ด้วย การทอดแหหาปลา ยังคงมีการทำอยู่ถึงแม้จะสามารถหาได้ยากจากเมื่อก่อนแล้วก็ตาม หรือว่าการทำน้ำตาลมะพร้าว ซึ่งในอดีตเป็นกิจกรรมหลักของพื้นที่ ในปัจจุบันมีจำนวนการทำน้ำตาลมะพร้าวลดลง ก็ถือว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของบางกะเจ้าสำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมในพื้นที่

4.3.1.4 การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของบางกะเจ้าด้านสังคม และวัฒนธรรม

(1) องค์การปกครองส่วนตำบล และคนในพื้นที่บางกะเจ้ามีการร่วมมือกันเปิดให้ท่องเที่ยวศึกษาวัฒนธรรมชุมชนก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางพื้นที่บางกะเจ้าดึงดูดนักท่องเที่ยว

Ref. code: 25616003010136DPA

เข้ามาในพื้นที่ ทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม และวิถีชุมชนที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อนยังคงดำรงอยู่และดำเนินต่อไป อีกทั้งยังเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมในพื้นที่ อย่างเช่น ตำบลทรงคนอง ซึ่งมีคนมอญอาศัยอยู่จำนวนมาก และมีวัฒนธรรมของมอญ ก็เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ เช่นในวันสงกรานต์จะมีพิธีของชาวมอญชื่อว่าแห่หงส์ธงตะขาบซึ่งสืบทอดกันมา เกิดเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้คนในชุมชนมีการนำเสนอวิถีชีวิตของตัวเอง และได้ให้ประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวในเรื่องของวัฒนธรรมชุมชน อีกทั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาและอนุรักษ์สร้างสรรค์คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีชาวมอญ ทำให้วัฒนธรรมดั่งเดิมในพื้นที่ได้ถูกเผยแพร่ และเป็นที่รู้จักของคนภายนอกต่อไป สร้างเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่จะต้องสืบต่อต่อไป

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มการใช้ภูมิปัญญา วิถีชีวิตท้องถิ่นที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ติดตัวมากับคนในพื้นที่มาตั้งแต่ดั่งเดิม มาทำให้เกิดเป็นประสบการณ์ใหม่ๆแก่นักท่องเที่ยวในการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม เช่น ผลิตภัณฑ์จากสินค้าจากน้ำผึ้งชันโรง วัฒนธรรมการกวนกาละแมของพื้นที่ตำบลทรงคะนอง และการทำน้ำตาลจากมะพร้าวบางกะเจ้า เป็นต้น

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงการในการฟื้นฟูวิถีชีวิตริมคลองของคนในพื้นที่บางกะเจ้า และเปิดให้มีการท่องเที่ยวโดยใช้เรือสัญจร โดยการขุดคลองให้เชื่อมถึงกัน และสร้างพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวริมน้ำขึ้นมา

(4) องค์การบริหารส่วนตำบล กรมการส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพระประแดง สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันของคนในพื้นที่บางกะเจ้า สร้างสรรค์ผลงานที่มาจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง มีการรวมกลุ่มกันสร้างผลิตภัณฑ์ OTOP

(5) องค์การบริหารส่วนตำบลทำสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางศาสนา โดยมีวัดเป็นสถานที่เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในพื้นที่

(6) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ในการดูงานการบริหารจัดการจากพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยว เช่น การมีการลงไปดูงานพื้นที่ที่จังหวัดตรัง หรือว่าการที่คณะดูงานจากจังหวัดตรังมาดูงานในพื้นที่บางกะเจ้า ก็ทำถือว่าเป็นเพิ่มความรู้และและเปลี่ยนประสบการณ์ในการที่จะนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ของตนเอง

Ref. code: 25616003010136DPA

4.3.1.5 การวิเคราะห์ด้านการจัดการสังคม และวัฒนธรรมของพื้นที่บางกะเจ้าสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของบางกะเจ้าในด้านวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนตำบลของบางกะเจ้ามีการส่งเสริมวัฒนธรรมของพื้นที่บางกะเจ้าที่มีอยู่เดิม โดยประเด็นที่คอยส่งเสริมให้บางกะเจ้าไปสู่ความยั่งยืน คือพื้นที่บางกะเจ้ามีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตให้มีศักยภาพในการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมของบางกะเจ้ามีการสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานาน และความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ไทย จีน และมอญ ทำให้การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตัวเอง และมีวิถีชีวิตชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีภูมิปัญญาที่ดี ประกอบกับคนในพื้นที่มีจิตใจที่ดี เสียสละ และรักในพื้นที่ของตัวเอง การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการจัดประเพณีชาวมอญ และสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาดั่งเดิมเป็นข้อดีในการช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรม และวิถีชุมชน ทำให้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บางกะเจ้าเกิดความต้องการในการสืบทอด และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว เช่นการเปิดให้ท่องเที่ยวศึกษาวัฒนธรรมชุมชนก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทางพื้นที่บางกะเจ้าดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม วิถีชุมชนที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อนยังคงดำรงและดำเนินต่อไป เป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่นตำบลทรงคนองซึ่งมีชาวมอญอาศัยอยู่จำนวนมาก และมีวัฒนธรรมของมอญ ก็เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในพื้นที่ เช่นในวันสงกรานต์จะมีพิธีของชาวมอญชื่อว่าแห่หงส์ธงตะขาบซึ่งสืบทอดกันมา เกิดเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้คนในชุมชนมีการนำเสนอวิถีชีวิตของตัวเอง และได้ให้ประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวในเรื่องของวัฒนธรรมชุมชน อีกทั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคีต่างๆ มีแผนในการพัฒนาและอนุรักษ์สร้างสรรค์คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวิถีชาวมอญ สร้างเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมในพื้นที่ได้ถูกเผยแพร่ และเป็นที่รู้จักของคนภายนอกต่อไป สร้างเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่จะต้องสืบต่อต่อไป

ช่องว่างของการดำเนินการในการดำเนินการให้วัฒนธรรมยั่งยืน เกิดจากอิทธิพลการขยายตัวของเมืองและการปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ อีกทั้งคนรุ่นลูกหลานก็ออกไปศึกษาและทำงานนอกพื้นที่ การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไม่ครอบคลุมถึงคนในทุกๆวัย ผู้คนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมจะเป็นคนรุ่นปู่ย่าตายาย หรือรุ่นพ่อแม่ ที่อาจจะเกษียณอายุจากการทำงานแล้วเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่ายต่างๆ ทำให้คนรุ่นใหม่ขาดการสืบต่อทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่บางกะเจ้า ซึ่งทำให้แนวโน้มของศักยภาพการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมในพื้นที่บางกะเจ้ามีการลดน้อย

Ref. code: 25616003010136DPA

ถอยลงในอนาคต และเกิดเป็นช่องว่างหรือปัญหาในการพัฒนาสู่ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวบางกะเจ้า

สถานการณ์ที่เป็นอยู่ศักยภาพทางด้านวัฒนธรรมไม่ได้ลดลงจากการขยายตัวของเมือง หรือจากบุคคลภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่มาจากปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อวิถีชีวิตด้วย แต่ก็มีการส่งเสริม และโครงการต่างๆจาก หลายๆภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ประชาชน เอกชน ภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม มีการร่วมมือกันในการส่งเสริมและฟื้นฟูวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ การร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างเช่น การขุดคลองให้เชื่อมกันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำไม่เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยววิถีชีวิตบริเวณริมน้ำลำคลอง ก็เป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูวิถีชีวิต พืชพรรณ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีศักยภาพมากขึ้น หรือว่าการที่กรมป่าไม้มีการร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ปลูกต้นไม้บริเวณป่าชายเลน ทำให้ช่วยป้องกันการเข้ามาของน้ำเค็มจากภายนอกสู่พื้นที่การเกษตร ทำให้ยังคงเห็นมีการทำเกษตรที่เป็นพืชท้องถิ่นอยู่ อีกทั้งการมีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมาเป็นเวลานานก็เป็นการสืบต่อและเผยแพร่ให้กับคนรุ่นหลังได้รู้จักวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดความรักความศรัทธาในวัฒนธรรม และวิถีชีวิต และช่วยสร้างประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว สร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ หรือว่าการที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีตลาดน้ำบางน้ำผึ้งไม่เพียงแต่จะสร้างรายได้อย่างเดียว แต่เป็นการช่วยให้เกิดการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเผยแพร่สู่ตลาดได้อีกด้วย

วัฒนธรรมในพื้นที่บางกะเจ้ามีศักยภาพที่ดีในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อีกทั้งกิจกรรมต่างๆที่หน่วยงานท้องถิ่นได้ดำเนินการก็เป็นตัวช่วยส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ แต่ประเด็นที่เป็นช่องว่างของความยั่งยืนคือการให้คนรุ่นใหม่ได้รับการสืบทอด และซึมซับในวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของพื้นที่ตัวเองหากไม่มีการดำเนินการจะทำให้ในระยะยาว หากหมดคนรุ่นเก่าที่อยู่ในพื้นที่เป็นเวลานาน จะทำให้การสืบทอดวัฒนธรรมไม่ถูกส่งต่อสู่รุ่นลูกหลาน และทำให้ความเป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิตของบางกะเจ้าหายไป

4.3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

4.3.2.1 สภาพพื้นที่

สภาพพื้นที่ของบางกะเจ้าเป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ โดยมีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร โดยมีระบบคมนาคมให้เข้าสู่พื้นที่ทั้งทางบกและทางน้ำ หากจะแบ่งตามลักษณะแล้ว พื้นที่บางกะเจ้าสามารถแบ่งลักษณะได้ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่คือ

Ref. code: 25616003010136DPA

1) เกษตรแบบสวนบ้าน หรือสวนเกษตร ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวที่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง บ้าน สวน และคลอง โดยมีการปลูกพืชสวนหลายชั้นยอด และหลากหลายชนิด ทั้งผลไม้ที่กินได้ ไม้ตัดใบ พืชสวนครัว พืชสมุนไพรในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ถูกครอบครองโดย คนในพื้นที่เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของคนที่อยู่ในพื้นที่บางกะเจ้ามาแต่ดั่งเดิม โดยมีพื้นที่สวนยกเป็นร่องในบริเวณพื้นที่ของตนเอง ซึ่งในอดีตมีลำคลองเป็นทางสัญจรเข้า-ออกพื้นที่ แต่ในปัจจุบันมีการทางเดินปูนยกลอยสูงเชื่อมต่อถึงกัน สำหรับเดิน หรือใช้จักรยาน และมีการทำเส้นทางสำหรับชมสวนอีกด้วย อีกทั้งการทำการเกษตรที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าในอดีตทำให้พื้นที่เกษตรลดน้อยลง เปลี่ยนไปเป็นที่อยู่อาศัย หรือปล่อยเป็นที่รกร้างเพิ่มขึ้น

2) สวนธารณะและนันทนาการ เป็นพื้นที่สีเขียวที่มีการจัดการให้เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งสวนสาธารณะขนาดใหญ่ของบางกะเจ้า คือสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ และสวนเฉลิมพระเกรียติ 80 พรรษา ซึ่งกรมป่าไม้เป็นผู้ดูแล ซึ่งมีความหลากหลายของพันธุ์ไม้ที่หลากหลาย และมีความหนาแน่นที่สูงหากเทียบกันกับพื้นที่ในบริเวณกรุงเทพมหานคร

3) ป่าชายเลน ซึ่งมีพืชกลุ่มป่าชายเลนขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยจะมีป่าชายเลนขึ้นเป็นกลุ่มโดยรอบพื้นที่บางกะเจ้า และมีการกระจายอยู่ตามริมคลองอยู่บ้าง แต่ในปัจจุบันเกิดการลดลงของต้นไม้ในป่าชายเลน เนื่องจากการเดินเรือขนสินค้าทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่มาเซาะดิน หรือถูกตัดไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น

4.3.2.2 สภาพอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไปในพื้นที่มีอากาศแบบร้อนชื้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนในช่วง กุมภาพันธ์-เมษายน ฤดูฝนในช่วงพฤษภาคม-กันยายน และฤดูหนาวอยู่ในช่วงตุลาคม-มกราคม ซึ่งมีลักษณะอากาศเย็นสลับร้อน ซึ่งในช่วงที่ฤดูหนาวในเดือนธันวาคมจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่มากที่สุด

4.3.2.3 สถานการณ์น้ำ

ระบบการจัดการน้ำของบางกะเจ้า มีคลองลัดโพธิ์ไว้สำหรับช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำเหนือที่ไหลลงมา ซึ่งจากเดิมที่เส้นทางน้ำมีการวิ่งอ้อมพื้นที่บางกะเจ้า ซึ่งต้องใช้ระยะเวลามากในการระบายน้ำ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่บางกะเจ้า และส่งผลต่อพืชพรรณในพื้นที่บางกะเจ้า แต่เมื่อมีคลองลัดโพธิ์ทำให้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา สามารถระบายน้ำได้เยอะขึ้นเกิดทำให้แก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ไปได้มาก

ปัญหาน้ำท่วมยังพื้นที่ก็ยังคงมีอยู่จากการที่การใช้ประโยชน์ในพื้นที่มีมากขึ้นมีการถมหรือการก่อสร้างมากขึ้นทำให้ระบายน้ำในพื้นที่บางกะเจ้าไม่สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง

Ref. code: 25616003010136DPA

ทำให้การระบายน้ำในสวนไม่สามารถไหลระบายสู่คลองหรือแม่น้ำได้สะดวก ทำให้เกิดน้ำเค็ม น้ำเสีย หากมีฝนตกลงมาในปริมาณที่มากก็จะทำให้เกิดน้ำรอระบายในพื้นที่

ลักษณะของน้ำในพื้นที่บางกะเจ้า มี 3 ประเภท คือ น้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย จากการประตูระบายน้ำที่ทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากบางส่วนมีการชำรุด ทำให้ไม่สามารถปิดการเข้ามาของน้ำเค็มในพื้นที่สวนเกษตรได้ เวลาที่มีน้ำทะเลหนุน ทำให้ไม่เกิดความสมดุลต่อการระบายน้ำจืด และน้ำเค็ม จึงเกิดเป็นน้ำเค็มสูงในพื้นที่ ทำให้พืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมน้ำเค็ม ขยายจำนวนเข้ามาในพื้นที่สวนเกษตร และเกิดการสูญเสียความสามารถในการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

4.3.2.4 สถานการณ์ดิน

บริเวณรอบบางกะเจ้าบางส่วนเป็นตะกอนดินเลน ที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีลักษณะของการทับถมของตะกอนดินที่มากับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีสภาพที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกผลไม้ โดยมีการจัดการที่ดินเป็นร่องสวน แต่ในปัจจุบันมีการกัดเซาะจากการที่มีคลื่นของเรือสินค้าขนาดใหญ่เกิดการกัดเซาะริมแม่น้ำมาก และไม่เกิดการสะสมของตะกอนดินเหมือนในอดีต อีกทั้งมีการนำดินไปใช้ถมที่อยู่อาศัยและการท่องเที่ยว หรือว่าการที่มีน้ำเค็มเข้ามาในพื้นที่ และไม่มีการระบายน้ำเค็มได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่กล่าวมา จึงทำให้เกิดความเค็มของดินสะสมอยู่ภายในสวน

พื้นที่ดินที่มีการสร้างที่อยู่อาศัย หรือการท่องเที่ยวมีการนำดินจากภายนอกเข้ามาถม ซึ่งทำให้เกิดวัชพืชใหม่ในพื้นที่ ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของดิน

ดินเค็ม น้ำเค็ม ถือเป็นปัญหาในพื้นที่ทำให้ผลผลิตปัจจุบันไม่เป็นไปตามที่ต้องการ ทำให้จากในอดีตที่มีการปลูกพืชได้หลายชนิด และสามารถสร้างรายได้จากการปลูกได้ แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ความหลากหลายของการปลูกพืชมีน้อยลง จากการที่สภาพดินเค็มเกินกว่าที่พืชจะรับได้ ทำให้มีพืชลดจำนวนและสูญพันธุ์ไป และทำให้รายได้จากการเพาะปลูกลดลงกว่าในอดีต

4.3.2.5 สถานการณ์ขยะ

การมีเรือสินค้าหรือเรือขนส่งทรายล่องมาทางแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้เกิดคลื่นซัดเข้ามาที่ชายฝั่งบางกะเจ้า ไม่เพียงแต่คลื่นจะทำลายสภาพแวดล้อมของป่าชายเลนในด้านตะกอนดิน หรือต้นไม้ แต่ยังนำพาขยะเข้ามาในพื้นที่อีกด้วย ทำให้ขยะถูกพัดเข้ามาสะสมในคลองในพื้นที่บางกะเจ้า ซึ่งขยะส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากการท่องเที่ยวภายในพื้นที่บางกะเจ้า

Ref. code: 25616003010136DPA

4.3.2.6 สภาพเส้นทางการจราจร

การเดินทางเข้าไปในพื้นที่บางกะเจ้าสามารถเข้าไปทั้งทางบกและทางน้ำ เมื่อเข้ามาในพื้นที่บางกะเจ้าแล้วเส้นทางการจราจรในพื้นที่เป็นถนน 2 เลนให้รถสามารถวิ่งสวนกันได้ มีถนนเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ และมีถนนหลักเส้นเดียวสำหรับให้ทุกคนเดินทางเข้า-ออกพื้นที่บางกะเจ้า บางครั้งเกิดการจราจรติดขัดภายในพื้นที่

4.3.2.7 การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของบางกะเจ้าด้านสิ่งแวดล้อม

(1) ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีความร่วมมือกันในการสร้างสภาวะแวดล้อมให้ความอุดมสมบูรณ์ของบางกะเจ้ากลับมามีความหลากหลายมากขึ้น พันธุ์ไม้ท้องถิ่นสามารถเจริญเติบโตขึ้นได้ในพื้นที่ โดยการร่วมกันปลูกป่าเพิ่มพื้นทีสีเขียว ทั้งป่าชายเลน และปลูกในพื้นที่ที่กรมป่าไม้เป็นคนดูแล โดยมีส่วนร่วมกันในการหาพันธุ์กล้า และการดูแลต้นไม้โดยให้คนในพื้นที่ช่วยกันร่วมดูแล

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการขุดคลอง ให้มีลำคลองที่เชื่อมต่อกัน มีความลึกของลำคลองขึ้น และมีทางเดินน้ำที่เพิ่งขึ้น เป็นช่องทางระบายน้ำในพื้นที่ได้สะดวกขึ้น

(3) กรมป่าไม้มีป้ายรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้กับทางนักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะให้ถูกที่ และมีการแยกถังขยะอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวจะได้ทิ้งขยะได้อย่างถูกที่ภายในบริเวณสวนศรีนครเขื่อนขันธ์

(4) ถนนสำหรับเดินทางในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดทำเส้นทางจักรยานขึ้นมา และตีเส้นการเดินทางด้วยจักรยานอย่างชัดเจน โดยที่ไม่มีการทำถนนให้กว้างขึ้น ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีการท่องเที่ยวที่มีการเดินทางในพื้นที่บางกะเจ้าด้วยจักรยานมากที่สุด

(5) ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบสถานที่ท่องเที่ยวหลักอย่างสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ คือ กรมป่าไม้ ได้มีการจัดจ้างผู้ที่ดูแลสถานที่ รวมถึงการจัดระเบียบภายในสถานที่ท่องเที่ยวไว้ ไม่ให้เกิดการเพิ่มขึ้นของมลพิษต่อธรรมชาติภายในพื้นที่ โดยการกำจัดขยะจะมีการรวบรวมขยะที่เกิดขึ้นภายในสวน และได้รับความร่วมมือจากองค์การส่วนท้องถิ่น มาดำเนินการเก็บขยะต่อไป หรือว่าการตีเส้นทางจักรยานไว้ให้สำหรับปั่นจักรยานเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในพื้นที่ หรือแม้กระทั่งการดูแลรักษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ทางองค์การส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้ที่เก็บขยะในพื้นที่ และมีการล้างตลาดไม่ให้ตลาดเกิดการสกปรกสะสม

(6) สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ทางกรมป่าไม้เป็นผู้ดูแล จะไม่อนุญาตให้มีผู้ประกอบการเข้ามาขายของภายในพื้นที่หรือแม้กระทั่งร้านสวัสดิการของหน่วยงานเองในการป้องกันในการเพิ่มปริมาณขยะภายในพื้นที่ สำหรับสถานที่ที่เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ทาง

Ref. code: 25616003010136DPA

องค์การส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบจะมีที่ทิ้งขยะไว้ให้กับทางร้านค้าและผู้เข้ามาเที่ยว โดยการคัดแยกเศษอาหารเข้าโรงปุ๋ยขยะเปียก หากเป็นขวดรีไซเคิลจะมีการให้ทางผู้ประกอบการเป็นคนแยกและนำไปจำหน่ายด้วยตัวเอง ซึ่งถือเป็นการลดการก่อของเสีย และขยะเปียกสามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยได้ การควบคุมการใช้โฟม และพลาสติก ในพื้นที่ตลาดน้ำไม่ให้เกิดเป็นขยะสะสมในพื้นที่

(7) การมีส่วนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่ายต่างๆ คนในชุมชน และเอกชน ร่วมมือกันในการพัฒนาพื้นที่ ด้วยการมีการประชุมหารือร่วมกันถึงการพัฒนา และรับฟังความคิดเห็นแนวทางต่างๆ รวมถึงทำกิจกรรมปลูกป่าร่วมกันในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่สีเขียว และมีการจัดทำสาธารณูปโภคต่างๆขององค์การส่วนท้องถิ่นให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้

(8) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นหน่วยงานหลักในการประสานให้หน่วยงานต่างๆเข้ามาช่วยกันดูแล และฟื้นฟูธรรมชาติ และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นด้านสิงแวดล้อม วิถีชุมชน หรือว่าวัฒนธรรม และเป็นแกนนำในการพัฒนาในโครงการที่เข้ามาในพื้นที่ ซึ่งทุกๆหน่วยงานจะมีการร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และให้สมกับคำว่า “ปอดของคนกรุงเทพ”

(9) กรมป่าไม้เป็นผู้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆในพื้นที่บางกะเจ้า ซึ่งอยู่ตามจุดต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยวโดยมีการจัดทำโดยกรมป่าไม้ อีกทั้งมีเว็บไซต์สำหรับเป็นข้อมูลในการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ภาคีเครือข่ายต่างๆได้จัดทำขึ้นไว้ประชาสัมพันธ์ หรือเป็นข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่บางกะเจ้า

(10) ทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เปิดโอกาสให้การให้นักท่องเที่ยวประเมินผู้ประกอบการ หรือการส่งความเห็นการท่องเที่ยวให้กับทางองค์การบริหารส่วนตำบลในการที่จะนำไป ปรับปรุง แก้ไข หรือหาปัญหาที่แท้จริง ในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

4.3.2.8 การวิเคราะห์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บางกะเจ้าสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมของบางกะเจ้าที่ที่มีความเสื่อมโทรมอันเกิดมาจากสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ปัญหาน้ำเค็ม ดินเค็ม รวมไปถึงน้ำขังในพื้นที่ ซึ่งทำให้การทำการเกษตรในพื้นที่ลดน้อยลง พืชพรรณในพื้นที่เกิดความเสียหาย และเปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปสู่ที่อยู่อาศัย หรือการสร้างอาคารมากขึ้น อีกทั้งยังมีปัญหาขยะที่ลอยมาจากแม้น้ำเจ้าพระยา หรือการท่องเที่ยว ทำให้สิ่งแวดล้อมในพื้นแย่ลง ซึ่งอาจจะส่งผลต่อแหล่งท่องเที่ยว หรือความหลากหลายของพืชพรรณ และสัตว์ในพื้นที่ เช่น หิ่งห้อย หากหิ่งห้อยเกิดสูญพันธุ์ไปจะทำให้สูญเสียทางเลือกในการท่องเที่ยวของ

Ref. code: 25616003010136DPA

บางกะเจ้าไป อีกทั้งยังเป็นตัวบ่งชี้ด้วยว่าการท่องเที่ยวไม่เกิดความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเมื่อมีการร่วมมือกันหลายฝ่าย ในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยจากสถิติความนิยมเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะไปเที่ยวยังสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ซึ่งเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ที่กรมป่าไม้เป็นผู้ดูแลพื้นที่ และตลาดน้ำบางน้ำผึ้งซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้งเป็นผู้ดูแล ทั้ง 2 ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่มากที่สุด การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่สำหรับการจัดการตลาดน้ำจะไม่ให้ผู้ค้าใช้พลาสติก หรือโฟม และไม่มีถังขยะวางไว้อยู่ภายในตลาด แต่จะมีถังขยะวางไว้อยู่ข้างนอกเป็นจุดๆ ซึ่งช่วยกันไม่ให้เกิดมลภาวะทางกลิ่น หรือสิ่งสกปรกที่เกิดขึ้นภายในตลาด อีกทั้งมีมาตรการในการบังคับใช้กับผู้ค้าให้เก็บขยะไปทิ้งในจุดที่เตรียมไว้ให้ และไม่ให้มีการทิ้งขยะลงสู่ลำคลอง และมีการ Big Cleaning ตลาดอยู่อย่างสม่ำเสมอ การค้าขายภายในตลาดส่วนใหญ่จะเป็นอาหาร จึงมีการจัดการให้นำขยะจากเศษอาหารสามารถนำไปทำเป็นปุ๋ยต่อได้ และประชุมกับผู้ค้าในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ และมาตรการในใช้พื้นที่ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนต่างๆนำเสนอสินค้าท้องถิ่นของตัวเองมาจัดจำหน่าย เช่น สบู่น้ำผึ้งชันโรง ช่วยให้การสืบต่อภูมิปัญญาชาวบ้านมีตลาดรองรับและคงไว้ซึ่งภูมิปัญญานี้ต่อไป และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอีกด้วย รวมถึงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่โดยมีหลายๆหน่วยงานเข้ามาช่วยดูแล ก็ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ไม่สูญเสียไปจากการท่องเที่ยว สำหรับสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ก็มีการจัดเจ้าหน้าที่คอยคุมการทิ้งขยะคอยสอดส่องอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งมีการทำป้ายประชาสัมพันธ์ในการทิ้งขยะอยู่ด้วย และจะมีเจ้าหน้าที่จากองค์การบริการส่วนท้องถิ่นบางกะเจ้าเป็นผู้เข้ามาเก็บขยะ ซึ่งการจัดการที่กล่าวมาการท่องเที่ยวบางกะเจ้า ในพื้นที่บางกะเจ้าเป็นการท่องเที่ยวสำหรับมาเที่ยวชมธรรมชาติ ศึกษาธรรมชาติที่มีอยู่ในตัวเอง และไม่เบียดเบียนธรรมชาติ ความต้องการธรรมชาติที่อยู่ใกล้ๆเมืองไม่ต้องเดินทางไปไกล ทำให้นักท่องเที่ยวอยากให้เก็บความสมบูรณ์นี้ไว้ และจำนวนนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่จะมาเที่ยวกันในช่วงวันหยุด ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นสามารถจัดการกับขยะที่เกิดขึ้นได้ทันไม่เกิดเป็นขยะสะสม กรมป่าไม้ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็มีการทำสาธารณูปโภครองรับการท่องเที่ยวไว้อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็น ถังขยะ ห้องน้ำ และมีป้ายประชาสัมพันธ์การทิ้งขยะให้ถูกที่ ทำให้การจัดการด้านมลพิษที่ในพื้นที่สามารถทำได้ การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเรื่องของปริมาณขยะ จากการสอบถามกรมป่าไม้ว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามามีการทิ้งขยะนอกถังขยะหรือไม่ หรือว่ามีการทำลายต้นไม้ในพื้นที่หรือไม่ ทางเจ้าหน้าที่แจ้งว่า “การมีการทิ้งขยะนอกถังขยะก็มีบ้าง แต่ว่าเนื่องจากมีการจ้างคนคอยดูแลอยู่ตลอดเวลา ก็สามารถที่จะควบคุมได้ไม่ให้ขยะเกลื่อนกลาด อีกทั้งนักท่องเที่ยวที่มาก็ไม่ได้มีการทำลาย

Ref. code: 25616003010136DPA

ต้นไม้ หรือหักกิ่งไม้แต่อย่างใด ทำให้ธรรมชาติยังคงอยู่เหมือนเดิม”[3] และขยะที่ได้ทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นก็มีการนำขยะไปผลิตเป็นปุ๋ยชีวภาพช่วยลดปริมาณขยะในพื้นที่ได้อีกด้วย การดำเนินการขุดคลองให้เชื่อมกันขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะทำให้ทางเดินน้ำระบายได้ง่ายขึ้น ช่วยลดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ และยังสามารถสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ได้อีกด้วย อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่ร่วมกันเพิ่มพื้นที่สีเขียวจากหลายๆหน่วยงานโดยมีกรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหลัก ทรัพยากรทางธรรมชาติภายในพื้นที่บางกะเจ้า พื้นที่บางกะเจ้าจำนวนประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์เป็นพื้นที่ราชพัสดุที่กรมป่าไม้จะต้องดูแล สถานที่ท่องเที่ยวหลักๆในการศึกษาธรรมชาติก็จะเป็น สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ซึ่งเป็นของกรมป่าไม้ อีกทั้งพื้นที่ราชพัสดุอื่นๆทางมูลนิธิชัยพัฒนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ให้มีพื้นที่สีเขียวมากขึ้น โดยมีการร่วมมือกันจากทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ในการเข้ามาปลูกป่า เพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ ทำให้บางกะเจ้าเปรียบเสมือนป่าใจกลางเมืองมากขึ้น ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติไม่เสื่อมสลายไปจากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังพื้นที่ในการเยี่ยมชมธรรมชาติให้เข้ามายังพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ ได้กล่าวว่า “สิ่งที่ดึงดูดการมาเที่ยวในบางกะเจ้า คือความเป็นธรรมชาติที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และจะกลับมาเที่ยวอีกหากมีโอกาส”[4] บ่งบอกได้ว่าการที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในพื้นที่นี้ซึ่งมีความโดดเด่นทางทรัพยากรทางธรรมชาติ มาพักผ่อนหย่อนใจ และจะมีการมาเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เกิดเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ การเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ด้วยการปลูกป่าในพื้นที่ที่กรมป่าไม้ดูแล ช่วยเพิ่มรายได้กับคนในพื้นที่จากการรับซื้อพันธุ์กล้าท้องถิ่นอีกด้วย หรือว่าจะเป็นพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาในพื้นที่จะมีการปั่นจักรยาน หากมีการทำถนนเพิ่มขึ้นจะทำให้สภาพแวดล้อมสูญเสียเพิ่มขึ้นได้ จึงได้ทำการตีเส้นทาง และทำทางสำหรับปั่นจักรยานไว้อย่างชัดเจน หากวิเคราะห์ดูแล้วการจัดการทางด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บางกะเจ้าซึ่งมีการวางแผนงานในด้านการรับมือต่อขยะ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีมาตรการการควบคุมการสร้างอาคาร หรือว่าการทำทางสัญจรให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยได้รับมีความร่วมมือจากคนในพื้นที่ทีมีความรักในพื้นที่ของตัวเองอยู่แล้ว ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการช่วยกันรักษาทรัพยากรทางด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เอาไว้ จึงถือว่าเป็นการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของบางกะเจ้ามีองค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ที่จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อม ไม่ก่อให้

[3] บรรเจิด ถมปัด, สัมภาษณ์โดย ชานนท์ นัยนา, สวนศรีนครเขื่อนขันธ์, 11 มิถุนายน 2562.

[4] นักท่องเที่ยวผู้ให้สัมภาษณ์, สัมภาษณ์โดย ชานนท์ นัยนา, สวนศรีนครเขื่อนขันธ์, 11 มิถุนายน 2562.

Ref. code: 25616003010136DPA

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติจากการท่องเที่ยว ทรัพยากรในพื้นที่ไม่ถูกใช้ไปอย่างฟุ่มเฟือย และไม่ทำให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อทรัพยากรในพื้นที่

ในขณะเดียวกันก็มีช่องว่างจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าเกิดขึ้นอย่างหนึ่งก็คือการปั่นจักรยานไปรอบๆพื้นที่บางกะเจ้า การที่องค์การปกครองท้องถิ่นต่างๆมีการจัดทำเส้นทางจักรยานไว้ถือเป็นเรื่องที่ดีในการลดมลพิษที่เกิดจากการเผาไหม้จากควันรถ แต่เนื่องจากว่าการที่ไม่มีมาตรการในการควบคุมการทิ้งขยะให้ลงถัง และการสอดส่องดูแลการทิ้งขยะก็ไม่เพียงพอที่จะดูแลได้ตลอดเวลา มาตรการเกี่ยวกับการกำจัดขยะส่วนใหญ่จะเน้นไปในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ แตะยังไม่มีการควบคุมการทิ้งขยะระหว่างทาง จึงเป็นช่องว่างในการควบคุมการเพิ่มของขยะในพื้นที่บางกะเจ้า รวมไปถึงปัญหาขยะที่ถูกพัดมาจากภายนอกจากแม่น้ำเจ้าพระยา หรือว่าปัญหาน้ำทะเลหนุนที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม หรือน้ำเค็มก็เป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยาก การปลูกต้นไม้ในการแก้ปัญหาน้ำเค็มถือเป็นเรื่องที่ดี แต่หากไม่มีการดูแลต่อไปในระยะยาวกิจกรรมนี้ก็อาจจะจะไม่เกิดผลสำเร็จในการลดสภาพน้ำเค็มในพื้นที่ได้

4.3.3 ด้านเศรษฐกิจ

จากทั้งด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม วัฒนธรรม ที่ได้กล่าวมาข้างต้นถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจในพื้นที่บางกะเจ้า โดยปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำ หรือดิน หรือว่าการขยายตัวของเมืองที่เข้ามาในพื้นที่ ทำให้การทำสวนของคนในพื้นที่มีปัญหา จึงต้องมีการย้ายแรงงานจากภาคเกษตร เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากขึ้น แต่ว่าคนในบางกะเจ้าก็มีศักยภาพที่ดีในการเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพอเพียง จากที่กล่าวมาถึงลักษณะนิสัย และวิถีชีวิตของคนบางกะเจ้าข้างต้น คนบางกะเจ้ามีความสามารถในการพึ่งตัวเองได้ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้าน ลักษณะนิสัยของคนที่มีความน่ารัก นิสัยดี แบ่งปัน เสียสละ อดทน ขยัน ก็เป็นปัจจัยที่ทำเศรษฐกิจในพื้นที่บางกะเจ้ามีความพอเพียง และสามารถดำเนินการต่อไปได้ ถึงแม้จะเกิดการขยายตัวขึ้นของเมืองหรือปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมก็ตาม แต่หากพิจารณาดูแล้วการย้ายเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมของแรงงานในพื้นที่บางกะเจ้า ก็มีความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของคนในพื้นที่บางกะเจ้าเป็นดังนี้

4.3.3.1 โครงสร้างอายุประชากร

พื้นที่บางกะเจ้ามีความคล้ายคลึงกับพื้นที่อื่นๆในด้านโครงสร้างอายุ โดยมีลักษณะเป็นพีระมิดแบบหดตัว อัตราการเกิดและการตายมีอัตราที่ลดลง กล่าวคือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

Ref. code: 25616003010136DPA

4.3.3.2 อาชีพ

การประกอบอาชีพของคนในพื้นที่บางกะเจ้าส่วนใหญ่เป็นการทำอาชีพรับจ้างภายนอกพื้นที่ เกษตรกรรมที่เคยมีอยู่ในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่มีลดน้อยลง จากสภาพปัญหาและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือจากการที่คนรุ่นใหม่ซึ่งรุ่นพ่อแม่ส่งให้ไปศึกษานอกพื้นที่ และทำงานนอกพื้นที่เลย ไม่มีความสนใจที่จะทำสวนตามคนรุ่นก่อนๆ โดยการประกอบอาชีพสำหรับคนบางกะเจ้าที่มากที่สุดคือ การรับจ้างทั่วไป รองลงมาเป็นพนักงานประจำ เช่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ หรือพนักงานบริษัทเอกชน ส่วนอาชีพที่คนในพื้นที่ทำน้อยที่สุดคือการทำการเกษตร แต่การทำการเกษตรในพื้นที่ที่มากที่สุดจะเป็นการทำสวน ถึงแม้คนในพื้นที่มีการทำการเกษตรน้อยที่สุด แต่ก็มีการใช้ภูมิปัญญามาใช้ร่วมกับการทำสวนในพื้นที่ของตัวเอง

4.3.3.3 รายได้และรายจ่าย

รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยในพื้นที่บางกะเจ้าเท่ากับ 285,673 บาท/ครัวเรือน/ปี โดยได้ข้อมูลมาจาก ซึ่งได้มาจากฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน พ.ศ. 2560[5] ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยกลุ่มอาชีพที่มีรายได้มากที่สุด เป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งหากดูแล้วคนเหล่านี้มีที่ดินมากที่เป็นของตัวเอง และออกไปทำงานนอกพื้นที่มากขึ้น ในขณะเดียวกันกลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งมีทรัพยากรที่ดินในปริมาณที่สูง แต่กลับมีรายได้น้อยกว่าการทำบริษัทเอกชน ทำให้เห็นว่าการบริหารจัดการพื้นที่ในด้านเกษตรยังไม่ดีเพียงพอ

รายจ่ายของครัวเรือนในบางกะเจ้าเฉลี่ยเท่ากับ 161,316 บาท/ครัวเรือน/ปี โดยแบ่งรายจ่ายหลักๆออกเป็น 4 ส่วน 1) รายจ่ายต้นทุนการผลิต 2) รายจ่ายที่เป็นการอุปโภคบริโภคที่จำเป็น 3) รายจ่ายที่เป็นการอุปโภค บริโภคที่ไม่จำเป็น 4) ภาระหนี้สิน โดยพบว่าค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของคนในพื้นที่บางกะเจ้าเป็นค่าใช้จ่ายการอุปโภคบริโภคทั้งที่จำเป็น และไม่จำเป็น ควบคู่กัน

แต่หากพูดถึงการบริหารภาระหนี้สินของคนในพื้นที่บางกะเจ้าเฉลี่ยจะมีหนี้สินที่ต่ำกว่าภาพรวมของจังหวัดสมุทรปราการ คนบางกะเจ้ามีหนี้สินน้อย ทำให้รายได้ด้านภาระหนี้สินไม่สูง

---

[5] การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย, “ประชากร อาชีพ รายได้ รายจ่าย,” คุ้งบางกะเจ้า สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562, https://www.khungbangkachao.com/Research/ResearchView?id=3e095dc6-ab1a-409a-97d1-d5e47bb8424e.

Ref. code: 25616003010136DPA

4.3.3.4 การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของบางกะเจ้าด้านเศรษฐกิจ

(1) การส่งเสริมให้มีการร่วมมือของคนในชุมชนในการสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นจากการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่มาต่อยอดในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ ช่วยให้คนในพื้นที่มีรายได้มากขึ้น การจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในพื้นที่มีการสนับสนุนการรวมกลุ่มของคนในชุมชนขึ้น โดยผู้มีรับผิดชอบมีความประสงค์ในการที่จะช่วยเพิ่มรายได้ และพลังการต่อรองของคนในพื้นที่ในด้านการค้าส่งเสริมให้ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ เกิดเป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชนประเภทต่างๆ โดยแบ่งเป็น 3 ประเภทได้ดังนี้

1.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวนและสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า มีจำนวน 35 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ตำบลบางน้ำผึ้ง จำนวน 14 กลุ่ม

1.2 ตำบลบางกอบัว จำนวน 9 กลุ่ม

1.3 ตำบลบางกะเจ้า จำนวน 5 กลุ่ม

1.4 ตำบลบางยอ จำนวน 4 กลุ่ม

1.5 ตำบลทรงครอง จำนวน 3 กลุ่ม

และมีบางตำบลที่ไม่มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนคือตำบลบางกะสอบ

เมื่อดูจากจำนวนแล้วจะพบได้ว่าที่ตำบลบางน้ำผึ้ง ซึ่งมีแหล่งรองรับผลิตภัณฑ์ คือตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง มีจำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด โดยผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตมากที่สุดจากวิสาหกิจชุมชน คือการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ผลผลิตจากพืช ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร อีกทั้งยังมีวิสาหกิจชุมชนประเภทบริการเกิดขึ้นมาด้วยในพื้นที่บางกะเจ้า เมื่อพิจารณาดูแล้วตำบลที่มีการท่องเที่ยวที่นิยมมากจะมีจำนวนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ให้บริการมีจำนวนที่มากกว่าตำบลอื่นๆ ก็คือ ตำบลบางน้ำผึ้ง และตำบลบางกะเจ้า

2. กลุ่มที่มีการขึ้นทะเบียนผลิตสินค้า OTOP ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพระประแดง

กลุ่มที่มีการขึ้นทะเบียนผลิตสินค้า OTOPมาจากกลุ่มอาชีพที่มีการนาสินค้ามาทำการลงทะเบียนในระบบข้อมูล OTOP ของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งทำการรวบรวมจากฐานข้อมูลของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพระประแดง ตั้งแต่ปี 2557-2561[6] มีรายละเอียดดังนี้

---

[6] การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย, “ข้อมูลกลุ่มและเครือข่าย,” คุ้งบางกะเจ้า สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562, https://www.khungbangkachao.com/Research/PdfView?id=9931d1a4-5e28-409d-97a6-c24c9e3bb075.

Ref. code: 25616003010136DPA

กลุ่มที่มีการขึ้นทะเบียนผลิตสินค้า OTOP ในพื้นที่บางกะเจ้าตั้งแต่ปี 2557- 2561 มีจำนวน 113 กลุ่ม ได้แก่

2.1 ตำบลบางน้ำผึ้ง จำนวน 40 กลุ่ม

2.2 ตำบลบางกอบัว จำนวน 31 กลุ่ม

2.3 ตำบลบางยอ จำนวน 14 กลุ่ม

2.4 ตำบลบางกระสอบ จำนวน 13 กลุ่ม

2.5 ตำบลทรงคนอง จำนวน 7 กลุ่ม

จากจำนวนผู้ประกอบการกลุ่มการขึ้นทะเบียนผลิตสินค้า OTOP ทั้งหมด 113 ราย สามารถแบ่งเป็น ผู้ผลิตรายเดียวจำนวน 92 ราย และการรวมกลุ่มกันผลิตจากชุมชนจำนวน 21 ราย ซึ่งการรวมกลุ่มเป็นผลิตสินค้า จะเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้จากส่วนประกอบจากสมุนไพรในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการผลักดันของกรมพัฒนาชุมชนในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาเป็นการผลิตสินค้าจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิม ซึ่งมีกลุ่มที่สามารถสร้างรายได้มากกว่า 1,000,000 บาทต่อปี คือกลุ่มกลุ่มพัฒนาสตรี ตำบลบางกะเจ้า และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถศาสตร์เพื่อสุขภาพ ตำบลบางน้ำผึ้ง ซึ่งมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปจากอาหาร เช่น การขายทองม้วนสมุนไพร หรือว่าการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้จากการผลผลิตจากสมุนไพรในพื้นที่ ซึ่งรายได้เฉลี่ยของกลุ่มการขึ้นทะเบียนผลิตสินค้า OTOP อยู่ที่ 5,000-1,800,000 บาทต่อปี ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ในท่องถิ่นจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้คนในชุมชนมีรายได้มากขึ้น

3. สภาองค์กรชุมชน และ กลุ่ม/องค์กรชุมชน

สภาองค์กรชุมชนเปรียบเสมือนเป็นเวทีที่เปิดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบะกำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ของคนในบางกะเจ้า โดยมีทั้งหมด 6 สภา คือ 1 สภา ต่อ 1 ตำบล โดยสนับสนุนให้คนในพื้นที่มีการมารวมตัวกัน ในการมาร่วมกันคิดแนวทางการพัฒนา หรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยที่ให้ทุกๆคนมีส่วนร่วมและตกลงกันให้เกิดความเท่าเทียมกันในชุมชน โดยหน่วยงานท้องถิ่นมีส่วนช่วยสนับสนุนในการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และมองเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือของคนในบางกะเจ้า ในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการผลักดันให้เกิดตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ซึ่งใช้สำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของคนในพื้นที่บางกะเจ้าเป็นหลัก โดยการให้มีสินค้าที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาวางขายก่อน แต่จะไม่ให้สินค้าที่เป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นอื่นเข้ามาขายได้ ยกเว้นสินค้าที่เป็น OTOP โดยมีการประชุมหารือ หรือปรึกษากันระหว่าง คนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐเอกชน หรือหน่วยงานที่เข้ามาดูแลการพัฒนาพื้นที่ การสร้างกติกาในการใช้สถานที่ท่องเที่ยว

Ref. code: 25616003010136DPA

เช่น กติกาในตลาดน้ำบางน้ำผึ้งที่มีกฎกติการ่วมกันในการรักษาสภาพแวดล้อมไม่ให้ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น

(3) องค์การบริหารส่วนตำบลและกรมป่าไม้สนับสนุนให้คนในชุมชนมีการเพาะพันธุ์ต้นกล้าท้องถิ่น และนำมาจำหน่ายให้กับกรมป่าไม้ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของพื้นที่บางกะเจ้า สำหรับทำกิจกรรมต่างๆในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว

(4) หน่วยงานท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับธรรมชาติที่เพิ่มเติมนอกจากการเดินดูเดินชม เช่นการดูนก อบต.มีการพัฒนาลำคลองให้สามารถเชื่อมต่อกันได้ทุกลำคลองภายในพื้นที่บางกะเจ้า และมีการภายเรือเยี่ยมชมระหว่างฝั่งคลอง ซึ่งเป็นกิจกรรมใหม่ที่จะมีการพัฒนาต่อยอดขึ้นมา ช่วยสร้างความน่าสนใจและดึงดูดให้คนมาเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า

4.3.3.5 การวิเคราะห์ด้านการจัดการเศรษฐกิจของพื้นที่บางกะเจ้าสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของบางกะเจ้า จากประเด็นที่เกิดขึ้นทางด้านสิ่งแวดล้อม คือปัญหาน้ำเค็มดินเค็ม หรือประเด็นทางด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับการขยายตัวของเมือง ทำให้คนพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการทำการเกษตรไปสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งทำให้มีรายได้ที่มากขึ้น โดยการทำการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ หรือไม่ได้ออกไปทำงานข้างนอกบ้าน มีการใช้ภูมิปัญญาที่สั่งสมมาในการทำการเกษตร อีกทั้งคนในพื้นที่บางกะเจ้ามีความสามารถในการพึ่งพิงตัวเองได้ จากการที่มีการจัดการรายได้ให้สมดุลกับรายจ่าย และไม่ก่อหนี้สินให้กับตัวเอง เศรษฐกิจในบางกะเจ้าจึงมีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้ แต่ด้วยการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม จะช่วยส่งเสริมให้มีการปลูกพืชพรรณที่มีความหลากหลายมากขึ้น และสามารถนำพืชพรรณ ผลไม้ต่างๆ มาจำหน่ายหรือมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงขึ้นก็จะทำให้การใช้ทรัพยากรในพื้นที่บางกะเจ้ามีความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น โดยองค์กรส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันสร้างสรรค์ผลงานประจำท้องถิ่นขึ้นมาสู่ตลาด โดยใช้ผลผลิตทางการเกษตร หรือสมุนไพรที่มีในชุมชนของตัวเอง นำมาแปรรูปและผลิตเป็นอาหารซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือบริการให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น เนื่องจากมีตลาดรองรับการขายผลิตภัณฑ์ ซึ่งการรวมกลุ่มกันนี้ยังช่วยให้เกิดความสามารถในการต่อรองที่มากขึ้น ซึ่งการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มในพื้นที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน หรือแม้กระทั่งการขุดคลองก็จะทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ถือเป็นโอกาสในการขยายการตลาด และช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ หรือว่าการนำขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาทำเป็นปุ๋ยชีวภาพก็ช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้ และช่วยลดภาระต้นทุนการกำจัดขยะได้ การจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า ได้ส่งเสริมการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นกับคนในชุมชน การมีตลาดในการรองรับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทำให้ชาวบ้านมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือแม้กระทั่งบางคนที่ทำงานในเมืองก็สามารถมี

Ref. code: 25616003010136DPA

รายได้อีกทางจากการขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่เก็บเกี่ยวได้จากพื้นที่ของตนเอง เช่น การมีตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ถือเป็นแหล่งขายของที่นำมาจากพื้นที่ ทางผู้จัดการตลาดได้แจ้งว่า “คนในชุมชนจะนำผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ของตัวเองมาวางขายในพื้นที่นี้ หรือหากไม่มีแผงขาย ก็จะนำมาขายต่อให้กับผู้ค้าขายในตลาด”[7] หรือว่าจะเป็นการขายพันธุ์กล้าท้องถิ่นให้กับโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งกรมป่าไม้ได้ให้ข้อมูลว่า “กิจกรรมปลูกป่าในการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีหน่วยงานต่างๆเข้ามาร่วมจัดกิจกรรม คนในชุมชนที่มีกล้าต้นไม้ก็จะนำกล้าที่เพาะได้มาขายต่อให้กับผู้รับผิดชอบกิจกรรมทำให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น”[8]

การจัดการด้านเศรษฐกิจของบางกะเจ้า เป็นการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเนื่องจากคนในพื้นที่ก็มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน โดยมีตลาดรองรับที่ชัดเจนและมีจำนวนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงเป็นตัวส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของบางกะเจ้ายั่งยืนในแง่ของทางด้านเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่กล่าวมาทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ จะเห็นว่ามาตรการที่ภาครัฐ เอกชน หรือประชาชนได้มีการร่วมมือกันพัฒนาการบางกะเจ้า การจัดการหรือการแก้ไขปัญหาต่างๆมีการเชื่อมต่อถึงกัน อย่างเช่นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำให้คนในชุมชนซึ่งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสามารถในการผลิต และมีทรัพยากรในการผลิตที่มีประสิทธิภาพขึ้น ได้ใช้ภูมิปัญญาของตัวเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและนำสินค้าออกมาจำหน่าย ซึ่งทำให้ได้ทั้งรายได้มีมากขึ้น อีกทั้งเป็นการรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรม วิถีชีวิต และเป็นการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ให้เป็นที่รู้จักต่อคนภายนอกให้รู้จักอีกด้วย หรือว่าการสร้างพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นก็จะช่วยพัฒนาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้มีศักยภาพที่ดีต่อการรองรับการท่องเที่ยว เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งถือว่าการจัดการด้านต่างๆจะทำให้สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ มีแนวโน้มที่จะพัฒนาให้พื้นที่บางกะเจ้ามีศักยภาพที่ดี และมีการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในพื้นที่ได้ แต่ในระยะยาวการสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนรุ่นลูกหลานจะต้องมีมาตรการมารองรับ รวมไปถึงการควบคุมการเกิดปัญหาขยะระหว่างทาง และปัญหาสภาพน้ำ ดิน ซึ่งประเด็นเหล่านี้ยังถือเป็นช่องว่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอยู่

[7] สุธาสินี ชัยเขื่อนขันธ์, สัมภาษณ์โดยชานนท์ นัยนา,บางกะเจ้า, 8 มิถุนายน 2562

[8] บรรเจิด ถมปัด, สัมภาษณ์โดย ชานนท์ นัยนา, สวนศรีนครเขื่อนขันธ์, 11 มิถุนายน 2562.

Ref. code: 25616003010136DPA

บทที่ 5
สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในพื้นที่บางกะเจ้าในการจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยืน จากการสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่บางกะเจ้า สำหรับการที่พื้นที่บางกะเจ้าสามารถรักษาความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ วิถีชุมชนดั่งเดิม เป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวทางหรือต้นแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อื่นๆ ผู้ศึกษานำมาสรุปและอภิปรายผล ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา
5.2 อภิปรายผลการศึกษา
5.3 ข้อเสนอแนะ
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระปะแดง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่บางกะเจ้าในการพัฒนาการท่องเที่ยว รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีวิธีการดำเนินการโดยการร่วมมือร่วมใจกันในทุกๆภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมีการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นได้ และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น โดยมี องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยว และผู้ที่เข้ามาสนับสนุนโครงการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ อพท. ที่คอยประสานงานโครงการ รวมทุกฝ่ายเจ้ามาประชุมหารือกันไม่ว่าจะ ภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย การกิจกรรมของการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมืออย่างดีจากคนในชุมชนที่มีความรักในพื้นที่ของตัวเอง การจัดการขยะที่ดีทำให้ไม่เกิดการสะสมของขยะภายในพื้นที่ และปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวของบางกะเจ้ามี 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง ปั่นจักรยานชมทัศนียภาพรอบๆพื้นที่ นั่งพักดื่ม

Ref. code: 25616003010136DPA

กาแฟ และเข้าชมสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ โดยการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของบางกะเจ้าจากการวิเคราะห์การดำเนินการสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การบริหารจัดการทางด้านวัฒนธรรม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการดำเนินการอนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาในพื้นที่ ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดงานประเพณีท้องถิ่นในวันสำคัญ การรักษาสิ่งแวดล้อมให้ไม่เกิดความเสียหายจะทำให้รักษาภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมไว้ได้ การส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตสินค้าที่มาจากภูมิปัญญาชองท้องถิ่น เป็นต้น การดำเนินการเหล่านี้ประกอบกันการที่คนในพื้นที่มีความรักในพื้นที่ของตนเองก็ทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั่งเดิมของพื้นที่บางกะเจ้า แต่ก็มีประเด็นปัญหาของการดำเนินการอยู่คือการเข้ามาของอิทธิพลเมือง และคนรุ่นลูกหลานที่ออกไปศึกษาและทำงานนอกพื้นที่ ไม่มีความใส่ใจในพื้นที่มากนัก ทำให้เกิดช่องว่างของการดำเนินการทางด้านวัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมที่มีศักยภาพที่ดีอยู่ในปัจจุบันก็จะลดน้อยลงในคนรุ่นลูกหลานต่อไป หากไม่มีการปิดช่องว่างตรงนี้ ทำให้ไม่เกิดความยั่งยืนในการท่องเที่ยวของบางกะเจ้าในด้านวัฒนธรรม

2) การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ในสถานที่ท่องเที่ยวหลักๆมีการจัดการกับขยะ มลพิษที่จะไปทำลายทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี มีมาตรการที่กำหนดจากหน่วยงานภาครัฐ และมีการตกลงร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ประชาชน และผู้ประกอบการในพื้นที่ ในการช่วยกันรักษาทรัพยากรไว้ มีมาตรการการกำจัดขยะด้วยการนำขยะเปียกไปทำปุ๋ย ซึ่งจะช่วยลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งกรมป่าไม้ก็มีโครงการในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยรอบ ซึ่งจะช่วยให้ลดปัญหาสภาพน้ำเค็ม ดินเค็มได้หากต้นไม้มีการเจริญเติบโตขึ้น อีกทั้งองค์การส่วนท้องถิ่นมีการขุดคลองในการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมในพื้นที่จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย แต่ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องพัฒนาต่อไปคือมาตรการในการควบคุมการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาปั่นจักรยานในบริเวณพื้นที่ ซึ่งสามารถควบคุมได้ยากหากนักท่องเที่ยวไม่มีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสภาพน้ำทะเลหนุนที่เป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก แต่จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่วันหยุดก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ปริมาณขยะในพื้นที่ที่เกิดจากการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติมากนัก ผู้ดูแลรับผิดชอบสามารถควบคุมได้ทัน ทำให้การเกิดความอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้าด้านสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่ควรนิ่งนอนใจในการปิดช่องว่างดังกล่าว

3) การบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ องค์การส่วนท้องถิ่นมีการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มการผลิตสินค้าและบริการ ร่วมกันใช้ภูมิปัญญา และเพิ่มอัตราต่อรองของคนในพื้นที่ ช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งเปิดตลาดในการรองรับผลิตภัณฑ์จากการผลิตอีกด้วย รวม

Ref. code: 25616003010136DPA

ไปถึงการส่งเสริมให้เพาะพันธุ์กล้าไม้ท้องถิ่นแล้วนำไปขาย นอกจากจะสร้างรายได้แล้ว หากมีกิจกรรมเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ ภาครัฐก็รับซื้อกล้าไม้จากชุมชนและนำไปปลูกซึ่งจะเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับบางกะเจ้าอีกด้วย ยังเป็นการกระจายรายได้ให้เพิ่มขึ้น และเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ทำให้เกิดความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจในพื้นที่บางกะเจ้า

4) การดำเนินการของภาครัฐเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่บางกะเจ้าเข้ามามีส่วนร่วมอยู่เสมอ หรือแม้แต่กระทั่งผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องอื่นๆมาปรึกษาหารือในการร่วมกันพัฒนาพื้นที่ การวางแผน การนำไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อดีของพื้นที่บางกะเจ้าในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5) เครือข่ายภาคีต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอแผนพัฒนาพื้นที่ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์การมหาชน มหาวิทยาลัย และประชาชน มีการเก็บข้อมูลของพื้นที่บางกะเจ้า และการนำแผนที่ได้ไปร่วมมือกันปฏิบัติในพื้นที่ อีกทั้งประชาสัมพันธ์ให้กับคนในพื้นที่ได้รับรู้ถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้า และเผยแพร่ออกไปสู่สาธารณะให้คนภายนอกได้รับรู้ อีกทั้งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจให้เข้ามาเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าอีกด้วย ซึ่งทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องในพื้นที่บางกะเจ้า

5.1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยยึดหลักองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบเป็นรายด้านดังนี้

5.1.2.1 ศักยภาพด้านการดึงดูดใจ กลุ่มผู้ให้การสัมภาษณ์ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน คือ ศักยภาพด้านการดึงดูดใจของชุมชนบางกะเจ้าจะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวสูง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติขนาดใหญ่ และยังมีวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร

5.1.2.2 ศักยภาพด้านการคมนาคม ปัจจุบันบางกะเจ้ามีเส้นทางคมนาคมในการเข้าไปในพื้นที่ได้สะดวก โดยเส้นทางหลักเป็นถนนลาดยางทางค่อนข้างจะสะดวก ส่วนเส้นทางในชุมชนก็มีถนนลาดยางเหมาะสำหรับทั้งการขับรถไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ หรือว่าการปั่นจักรยานภายในพื้นที่ก็มีการทำทางจักรยานไว้อย่างเห็นได้ชัดเจน และยังมีเส้นทางทางน้ำที่นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือข้ามฟากไปยังพื้นที่บางกะเจ้าจากหลายๆจุดได้ เนื่องจากภายในพื้นที่บางกะเจ้า มีท่าไว้รองรับการโดยสารทางเรือหลายจุด

Ref. code: 25616003010136DPA

5.1.2.3 ศักยภาพด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากบางกะเจ้าเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและเอกลักษณ์ของตัวเอง และเป็นชุมชนที่อนุรักษ์และควบคุมทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่ จึงทำบางกะเจ้าไม่มีที่พักระดับ หรูหรา

5.1.2.4 ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีการจัดทำสาธารณูปโภคไว้สำหรับรองรับการท่องเที่ยว โดยที่ไม่เกิดให้ก่อมลพิษกับสิ่งแวดล้อม เช่น มีถังขยะรวมไว้จุดเดียวง่ายต่อการรวบรวมของหน่วยงานท้องถิ่น การทำป้ายบอกสถานที่และกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ แต่ป้ายสัญลักษณ์บอกทางในการเดินทางมีน้อย

5.1.2.5 ศักยภาพด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว พบว่าบางกะเจ้ามีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมที่หลากหลาย ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง การเข้าชมสวนศรีนครเขื่อนขันธ์ การปั่นจักรยานในพื้นที่ การนั่งร้านกาแฟ นั่งเรือชมหิ่งห้อยเวลากลางคืน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมกับความเป็นธรรมชาติที่อยู่ใกล้เมืองหลวง

5.1.3 การวิเคราะห์จุดเด่นและประเด็นที่ควรพัฒนาของพื้นที่บางกะเจ้า จากข้อมูล การสัมภาษณ์ได้แบ่งประเด็นของข้อมูลออกเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบางกะเจ้า ดังนี้

5.1.3.1 จุดแข็ง พบว่า พื้นที่อยู่ใกล้ชุมชนเมือง ธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์และมีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน คนในพื้นที่มีความรักในพื้นที่ของตัวเอง มีการช่วยเหลือการในการพัฒนาพื้นที่ของตัวเอง

5.1.3.2 จุดอ่อน พบว่า ป้ายบอกทางในพื้นที่มีน้อยทำให้การเดินทางในพื้นที่ต้องคอยเปิด GPS อยู่ตลอด

5.1.3.3 โอกาส พบว่า กระแสความนิยมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานต่างๆที่เข้ามาร่วมมือกันในการพัฒนาการท่องเที่ยว

5.1.3.4 อุปสรรค พบว่า ปัจจัยการหนุนของน้ำทะเล ทำให้มีน้ำกร่อยในพื้นที่ ซึ่งทำให้พืชพรรณทางการเกษตรเสียหายและไม่สามารถนำไปขายในการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนได้

5.1.4 ความเห็นของนักท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวถึงศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่ และสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวที่บางกะเจ้า คือการที่บางกะเจ้าเปรียบเสมือนปอดของกรุงเทพ คือเป็น

Ref. code: 25616003010136DPA

พื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ เป็นแหล่งธรรมชาติ และมีวัฒนธรรมที่สืบต่อกันมาอย่างยาวนาน เหมาะต่อการเข้าไปเที่ยวชมในพื้นที่ นักท่องเที่ยวที่มีเวลาไม่มากแต่ต้องการที่จะมาสัมผัสความเป็นธรรมชาติก็สามารถเดินทางมาได้โดยง่าย และหากมีโอกาสก็จะกลับไปยังบางกะเจ้าอีก อีกทั้งการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าเหมาะกับผู้คนในช่วงหลายๆวัย จากกิจกรรมที่น่าสนใจการเยี่ยมชมสวน การเดินตลาด การปั่นจักรยาน สามารถทำร่วมกันได้ในทุกวัย และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่หลากหลาย และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้มาท่องเที่ยวที่บางกะเจ้า และมีความต้องการที่จะกลับเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ใหม่อีกครั้งหากมีโอกาส

จากข้อสรุปในด้านต่างๆที่ได้กล่าวมากลไกลการจัดการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด มีบางประเด็นที่ควรจะต้องพัฒนาต่อไปคือการสร้างให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป จึงจะทำให้การท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมเกิดความยั่งยืน ส่วนในด้านสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ การดำเนินการต่างๆนำไปสู่ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจจะกล่าวได้ว่าความยั่งยืนที่เกิดขึ้นในพื้นที่บางกะเจ้าจากการบริหารจัดการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ทำให้เกิดความยั่งยืนในปัจจุบัน แต่จะต้องหาแนวทางในการดำเนินการต่อไปให้ไปสู่คนรุ่นลูกหลานจึงทำให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

5.2.1 บางกะเจ้ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ ที่ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน อย่างยั่งยืนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา โดยในการจัดตั้งกลุ่มการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้านต่างๆ โดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะเป็นผู้ประสานงานต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น การประชุมเพื่อระดมแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การประสานงานกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนและส่งเสริมโครงการการท่องเที่ยว เป็นต้น

5.2.2 สภาพวิถีชีวิตของชุมชนก่อนและหลังการเข้ามาของการท่องเที่ยวจะเห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุถี เสริฐศรี ที่ศึกษาการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนชุมชนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งปกติแล้วพื้นที่บางกะเจ้าในอดีตจะปลูกบ้านเรือนกันในพื้นที่สวนของตัวเอง และคนในพื้นที่มีความผูกพันกัน การปลูกบ้านส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะชั้น

Ref. code: 25616003010136DPA

เดียว ส่วนในบางพื้นที่ก็ปลูกบ้านริมคลองและมีความเชื่อในเรื่องของทิศทางคือจะไม่ให้มีบันไดขึ้นบ้านจากทางทิศตะวันตก ทำให้บางกะเจ้าแตกต่างจากความเป็นเมืองอย่างชัดเจน แม้ว่าปัจจุบันพื้นที่บางกะเจ้า เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากการที่มีคนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่อาศัย แต่ก็ยังมีพื้นที่ที่ยังคงเป็นเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้เรียนรู้วิถีชีวิต ที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าอยู่เสมอ ซึ่งสาเหตุที่คนส่วนใหญ่ในบางกะเจ้ามีวิถีชีวิตจากอดีต จนถึงปัจจุบันไม่เปลี่ยนแปลงไปแม้จะมีการท่องเที่ยวเข้ามาก็ตามนั้น อาจเป็นเพราะว่าผู้คนในชุมชน ต้องการอนุรักษ์พื้นที่ให้คงอยู่แบบดั้งเดิมและมีความรักในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง รวมถึงการส่งเสริมจากองค์กรท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี สำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของบางกะเจ้าให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและยังเป็นการนำรายได้ เข้าชุมชนได้ด้วย

5.2.3 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้มีส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบางกะเจ้ามีความเห็นว่าศักยภาพด้านการ ด้านการดึงดูดใจของลักษณะพื้นที่และวัฒนธรรมของบางกะเจ้ามีมากกว่าศักยภาพด้านอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ โฆษิต ไชยประสิทธิ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติการพัฒนาจากภายใน กรณีศึกษาชุมชนในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นเช่นนั้นเป็นเพราะว่า ลักษณะภูมิศาสตร์ของบางกะเจ้าพื้นที่ที่ถูกล้อมรอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา ภูมิประเทศที่อยู่ไม่ไกลจากปากอ่าวไทยจึงทาให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น บางช่วงน้ำจืดน้อย เพราะน้ำทะเลหนุนสูงสภาพน้ำจะเค็มจัด ในขณะที่เมื่อใดมีฝนตกมากน้ำจืดมาก สภาพน้ำจะกลายเป็นน้ำกร่อย วิถีพื้นที่จะวนเวียนเช่นนี้อยู่ตลอดปี ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวของบางกะเจ้าเป็นกิจกรรมที่เกิดจากวิถีชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ การท่องเที่ยวในบางกะเจ้าก็จะเป็นการชื่นชมธรรมชาติจากความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่

5.2.4 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านการดึงดูดใจ จะเห็นว่าการที่ชุมชนมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและชุมชนมีเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี อีกทั้งใช้ระยะการเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพ ทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้ามีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่

5.2.5 การคมนาคม การเดินทางไปยังพื้นที่สามารถไปได้หลายเส้นทางและสะดวก มีบริการยานพาหนะ เช่น เช่าจักรยาน ที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการซึ่งเป็นคนในพื้นที่ อีกทั้งมีการทำถนนลาดยางตลอดในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวภายในพื้นที่บางกะเจ้า แต่นักท่องเที่ยวก็ยังอยากให้มีการขยายถนน สำหรับทางรถวิ่งและทางจักรยานให้ชัดเจน แต่ก็ยังมีความกังวลว่าหากขยายถนนก็จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

Ref. code: 25616003010136DPA

5.2.6 ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าส่วนใหญ่จะมาแบบ One day trip จึงไม่มีความเห็นด้านที่พักมากนัก แต่ที่พักในพื้นที่จะไม่มีอาคารสูง เนื่องจากมีกฎหมายควบคุมอยู่

5.2.7 ด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่ากิจกรรมท่องเที่ยวเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าศักยภาพของพื้นที่บางกะเจ้าและกิจกรรมการท่องเที่ยวเหมาะสมและสอดคล้องกันจึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการมาท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า

5.2.8 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ ต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องจัดระเบียบสถานที่จอดรถให้ชัดเจน ให้เพียงพอต่อจำนวนรถของนักท่องเที่ยวที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบัน พื้นที่จอดรถที่เป็นของหน่วยงานภาครัฐอาจจะยังมีไม่เพียงพอ จึงทำให้นักท่องเที่ยวต้องไปหาที่จอดของเอกชนและทำให้ต้องเสียค่าจอดรถ อีกทั้งอยากให้มีการขยายถนนให้กว้างขึ้น แบ่งให้เป็นทางเดินรถและทางปั่นจักรยานให้ชัดเจน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการพบข้อมูลที่คาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวบางกะเจ้าซึ่งผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเป็นรายด้านดังนี้

5.3.1 Attraction คือความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวในบางกะเจ้า ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาทั้งการสัมภาษณ์หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนรับผิดชอบดูแลในพื้นที่ พร้อมทั้งความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่า ศักยภาพด้านพื้นที่ของบางกะเจ้ามีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการที่ ชุมชนมีเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นและมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายดังนั้น ในการพัฒนาพื้นที่บางกะเจ้าเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะพัฒนาสิ่ง ต่างๆ ดังนี้

5.3.1.1 สภาพแวดล้อมในพื้นที่ของบางกะเจ้า ควรอนุรักษ์ไว้ให้มีสภาพคงเดิมให้มากที่สุด โดยคนในพื้นที่ควรจะกำหนดวัตถุประสงค์ของการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บางกะเจ้าให้ชัดเจนโดยอาจจะดำเนินการให้อยู่ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ที่มุ่งเน้นในด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อม การให้บริการจักรยานในพื้นที่ก็ควรจะให้ความรู้และอธิบายกฎระเบียบแก่ผู้รับบริการให้ชัดเจน

Ref. code: 25616003010136DPA

5.3.1.2 การนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักต่อนักท่องเที่ยว ควรจะอธิบายถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของบางกะเจ้าอย่างละเอียดและถ่องแท้ เพื่อให้ความรู้ และความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น พิธีแห่หงส์-ธงตะขาบมีการดำเนินการอย่างไร มีขั้นตอนการทำธงตะขาบอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร ต่อชาวมอญ การล่องเรือชมหิ่งห้อยนักท่องเที่ยวควรทำอย่างไร เป็นต้น พร้อมทั้งการนำเสนอวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการสร้างจิตสานึกในการปกป้องรักษาธรรมชาติแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวรวมถึงการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ท้องถิ่นให้คนในพื้นที่ในบางกะเจ้าทุกคนไม่ว่าจะวัยไหนก็ตาม รวมถึงผู้ประกอบการร้านค้าในพื้นที่บางกะเจ้า ให้ช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ดังเดิมด้วย

5.3.2 Accessibility คือ การคมนาคม หรือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากผลการศึกษาพบว่า ถนนในการเข้าถึงพื้นที่มีขนาดที่เล็ก และแบ่งสัดส่วนของทางเดินรถและจักรยานได้ชัดเจน แต่ต้องควรระวัง อาจจะเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้หากไม่มีการเดินทางสัญจรอย่างระมัดระวังในพื้นที่

5.3.2.1 การพัฒนาเส้นทางสัญจรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกันเข้ามาบริหารจัดการในเรื่องนี้ โดยการจัดสรรงบในการสร้างถนนหรือทางจักรยานให้เชื่อมต่อถึงกันในทุกๆสถานที่ท่องเที่ยวโดยที่แบ่งเส้นทางการสัญจรให้ชัดเจน และมีการดำเนินการให้มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

5.3.2.2 การโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของบางกะเจ้าและรูปแบบของการเดินทางสัญจรภายในพื้นที่ และเส้นทางภายในพื้นที่นั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการจัดสร้างเว็บไซต์ หรือการทำป้ายแสดงจุดหรือเส้นทางการเดินทางให้มากขึ้นและชัดเจน จะทำให้สะดวกต่อการเดินทางในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

5.3.3 Accommodation คือ ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ผู้คนส่วนใหญ่จะเดินทางเข้ามายังพื้นที่แบบไปเช้าเย็นกลับ ทำให้ที่พักในบางกะเจ้าส่วนใหญ่เป็นโฮมสเตย์ ผู้ให้บริการควรจะมีคำแนะนำในการเข้าพัก และสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด

5.3.4 Amenity คือ สิ่งอานวยความสะดวก ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวในบางกะเจ้าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวในการศึกษาวัฒนธรรม แต่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ควรจะมีไว้ บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับบริการนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการบริหารจัดการ ดังนี้

Ref. code: 25616003010136DPA

5.3.4.1 ศูนย์ให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว ควรมีการจัดตั้งขึ้นให้ชัดเจนและจัดพิมพ์ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบของบางกะเจ้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สร้างความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆและสร้างการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อพื้นที่

5.3.5 Activity คือ กิจกรรม ที่ใช้สาหรับจัดรูปแบบการท่องเที่ยวจากผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวของบางกะเจ้า ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก ดังนั้น ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและปรับปรุงสิ่งต่างๆ ดังนี้

5.3.5.1 เนื่องจากกิจกรรมในพื้นที่เป็นกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ และนักท่องเที่ยวต้องการที่จะมาเยี่ยมชมธรรมชาติและอยากได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ผู้รับผิดชอบอาจจะมีการติดตั้งคำอธิบายหรือเกร็ดความรู้เพิ่มเติม หรือการนำนักท่องเที่ยวให้รู้จักกับขั้นตอนหรือลงมือทำผลิตภัณฑ์ในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

5.3.5.2 กิจกรรมใหม่ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตในพื้นที่ไม่ควรที่จะส่งผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน หรือว่าอาจจะเป็นกิจกรรมที่ช่วยฟื้นฟูธรรมชาติไปในตัวด้วย เช่น อาจจะจัดให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ หรือการเพาะพันธุ์กล้าของพันธุ์พืชประจำถิ่น และนำไปปลูก

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของบางกะเจ้า และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า และการจัดการการท่องเที่ยวยั่งยืนกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เท่านั้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

5.4.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของคนรุ่นใหม่ภายในพื้นที่ ที่มีต่อพื้นที่เนื่องจากเป็นผู้ที่จะต้องรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม และทรัพยากรชาติต่อไปในอนาคต การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องถูกส่งต่อไปสู่รุ่นต่อๆไปในภายภาคหน้า

5.4.2 ควรศึกษาการสืบทอดและส่งต่อวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นของบางกะเจ้าเป็นสิ่งหนึ่งที่น่าดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาที่บางกะเจ้า

Ref. code: 25616003010136DPA

5.4.3 ควรศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ สำหรับการรองรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ไม่ให้เกินความสามารถในการรองรับที่พื้นที่สามารถทำได้

Ref. code: 25616003010136DPA

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. *นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พ.ศ. 2539-2540*. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. *การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. *แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง, 2540.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงานชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.

ธงชัย สันติวงษ์. *องค์การและการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2540

นำชัย ทนุผล. *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2542

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ ดีไซน์, 2548

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2542.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Industry)*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ ดีไซน์, 2548.

พจนา สวนศรี. *การท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.), 2539.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์, 2527.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: การพิมพ์เกื้อกูล, 2506.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2546.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. *การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพฯ: โฟรเพซ, 2555.

Ref. code: 25616003010136DPA

ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. *หน้าที่ทางการบริหาร*. เชียงใหม่: ดาว, 2540.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540.

สมยศ นาวีการ. *การบริหาร*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2538.

สากล สถิตวิทยานนท์. *ภูมิศาสตร์ชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2542.

สุรเชษฎ์ เชษฐมาส. *การบริหารการจัดการพื้นที่อนุรักษ์และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางด้านชีวภาพ*. บรรณาธิการโดย ดรรชนี เอมพันธุ์. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนาพานิช, 2539.

Shirley Eber. *My travels around the world*. United Kingdom: Heinemann, 1992.

United Nations. *Earth summit: Agenda 21: The United Nation Environment Program of action from Rio*. New York: United Nations Department of Public Information, 1992.

บทความวารสาร

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน.” *วารสารพัฒนาชุมชน* 27, ฉ. 2 (2531): 25-28.

วิทยานิพนธ์

กฤติยา จักรสาร. “การส่งเสริมความรู้พื้นฐานด้านพฤกษศาสตร์ให้แก่มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545

ถนัด เดชทรัพย์. “การบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยมจังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล.” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2550

รุ่งนภา ตาอินทร์. “ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม

Ref. code: 25616003010136DPA

จังหวัดเชียงใหม่.” ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย. “ข้อมูลกลุ่มและเครือข่าย.” คุ้งบางกะเจ้า สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562. https://www.khungbangkachao.com/Research/PdfView?id=9931d1a4-5e28-409d-97a6-c24c9e3bb075.

การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย. “ประชากร อาชีพ รายได้ รายจ่าย,” คุ้งบางกะเจ้า สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562, https://www.khungbangkachao.com/Research/ResearchView?id=3e095dc6-ab1a-409a-97d1-d5e47bb8424e.

การปิโตเลียมแห่งประเทศไทย. “ข้อมูลทั่วไปคุ้งบางกะเจ้า” (รูปภาพ). สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2562. https://www.khungbangkachao.com/Research/ResearchView?id=0 dcef7 3 5 -4eb3-4d5c-885f-45029a7c280e.

ไทยโพสต์. “พิทักษ์"บางกระเจ้า"สู่ป่ากลางเมืองใหญ่ที่สุดในเอเชีย.” ไทยโพสต์ สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562. https://www.thaipost.net/main/detail/10570.

สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสที่ 4/2561 และแนวโน้มปี 2562.” สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562.https://www.nesdb.go.th/more_news.php?cid=736&filename=index.

info@ceediz.com. “ข้อมูลการเดินทางไปสมุทรปราการ การเดินทางในจังหวัด” (รูปภาพ). สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2562. https://www.ceediz.com/th/travel/samutprakarn.

Ref. code: 25616003010136DPA

เอกสารการบรรยาย

สมชัย เบญจชย. “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.” การบริหารจัดการป่าชุมชนและการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 1 พฤศจิกายน 2549.

Tourism Canada. “An action strategy for sustainable tourism development” Globe’90. Vancouver British Columbia Canada, 26 October 1990.

Ref. code: 25616003010136DPA

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายชานนท์ นัยนา
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 19 กันยายน 2535
ตำแหน่ง	นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง
ประสบการณ์ทำงาน	ปี พ.ศ. 2560 : นักวิชาการศุลกากรปฏิบัติการ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

Ref. code: 25616003010136DPA